

XXVII.

ANUARUL

școalei civile de fete cu internat și drept de
publicitate a „Asociațiunii pentru literatura
:: română și cultura poporului român“ ::

pe anul școlar 1912—1913

publicat de

Dr. VASILE BOLOGA

director.

NAGYSZEBEN (SIBIU).
TIPARUL TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE.
1913.

B.A.
10964

195

BIBLIOTECA „ASTRE”
(Asociațiunea pentru lit. rom. și cultura poporului român)

Centrala Sibiiu.
Nr. 10964

XXVII.

ANUARUL

școalei civile de fete cu internat și drept de
publicitate a „Asociațiunii pentru literatura
:: română și cultura poporului român” ::

pe anul școlar 1912–13,

publicat de

Dr. VASILE BOLOGA

director.

Cuprinsul: 1. Harta și statistica în instrucția geografică, de Victor Stanciu.
2. Știri școlare.

NAGYSZEBEN (SIBIIU).
TIPARUL TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE.
1913.

Harta și statistica în instrucția geografică.

Geografia e știința prin care omul învață a străbate pământul în lung și marea în larg, prin care se împreună cerul cu pământul și sufletul omenesc imaterial cu formele de tină ale globului pământesc. Tot ce e în lume, întreg macrocosmul, e în împărăția geografiei; și mai mult, întreg sufletul nostru plutește în aceeași împărăție.

Primul pas, prima orientare în spațiu e o cunoștință geografică și omul în întreagă viața lui îmbogățește aceste cunoștințe. În fiecare creier este întipărită câte o hartă a locurilor pe unde a umblat omul, și după cum știe să cetească această hartă, va ști să-și orienteze pașii. La popoarele primitive, se pare că ar fi un simț deosebit: simțul orientării, întocmai ca și la animale. Eschimoșii ținuturilor polare, în noaptea și ghiața calotei dela capetele pământului, se pot orienta mai bine decât europeanul cu teodolitul și orizontul artificial în mână. Toți exploratorii ținuturilor ghețoase spun, că la finea expedițiilor lor, aveau și ei un astfel de simț, așa încât își puteau singuri îndrepta pașii, fără să mai facă cercetări științifice. Popoarele nomade, cari întocmai ca albinele se abat din o floare în alta, din un loc în altul, cu încunjurări mari, vor putea arăta oricând direcția, de unde au plecat cu ani mai înainte.

Cu cât civilizația și coarnele plugului a legat mai mult omul de locul unde se află, simțul acesta s'a micșorat și el, și astăzi, mulți dintre noi, când se duc într'un oraș străin, se vor mira la început de ce soarele nu răsare în alt loc și nu apune așa cum apune în orașul

sau satul cunoscut. Suntem obicinuți ca soarele să răsară din vârful unui deal, sau din fundul unei văi, și așteptăm ca și în locul cel nou să răsară din deal sau din vale. Pentru noi cei stabiliți într'un loc orizontul stă în loc, iar soarele, luna și stelele se mișcă la pasul vremii din o parte a orizontului înspre cealaltă parte opusă. Pentru cei nomazi, pentru popoarele de păstori, pescari și vânători, se schimbă încontinuu orizontul și neschimbată va apărea bolta cerească cu hlamida ei de stele. Când acești din urmă schimbă locul, bolta cerească le arată drumul fiind aceeași, dar când schimbăm noi orizontul, orientarea va fi anevoioasă fiind altă formațiunea terenului pe care ne aflăm.

Ca să ne convingem și noi ce importanță deosebită are bolta cerească ca îndrumător al pașilor noștri, să cercăm să desemnăm din memorie un drum ce l-am făcut pe jos, sau cu trăsura, și unul ce l-am făcut cu trenul și să le asemănăm cu o hartă. Vom vedea că cel făcut în timpul ce am văzut bolta cerească se va apropia mai mult de realitate, decât cel făcut în cupeele închise ale trenului. Pe hărțile noastre ne vom putea orienta dacă în ele nu va fi desemnat numai pământul și formațiunile lui, ci și cerul cu direcțiunile lui principale.

Geografia, din timpurile cele mai vechi, e introdusă în toate școalele. S'a recunoscut importanța ce o are în viață ca singurul studiu, care învață să te orientezi în spațiu. Cu cât cunoștințele despre întinderile pământului creșteau, cu atât mai multiplă era viața oamenilor, și cu atât mai multe cunoștințe geografice se pretindeau dela acela care vrea să se ferească în lume. Descoperirea Americii a desvălit înaintea oamenilor o altă parte a globului nostru, dar a schimbat și raporturile economice ale ținuturilor noastre. Să ne închi-

puim astăzi un om, care nu a auzit nimic de acest continent. Va putea el oare să înțeleagă multe dintre raporturile dela noi?

Un englez, care «se vede nu avea de lucru» a socotit că tot al 15-lea cuvânt, dintre vorbele rostite de noi, reclamă cunoștințe geografice, căci e sau o numire geografică de comune, sau munte, sau cuvinte, cari arată anumite locuri. Și că de fapt englezul va fi având dreptate ne putem convinge, când ne dăm bine seama, că dacă călătorim cu trenul, aproape tot al doilea cuvânt e o numire de localitate. Geografia ne face servicii neprețuite când ne învață în ce parte a pământului se află anumite localități amintite în convorbirile noastre. Dar ea nici nu se oprește la comunicarea acestor cunoștințe, ci caută să ne împărtășească și raporturile schimbate cari sunt în alte locuri. Creațiunile mânilor omenești sunt tot așa de trecătoare ca și cei cari le-au creat. O geografie științifică le va încunjură, și va comunica numai raporturile neschimbate, care vor explica și schimbările ce le produc oamenii. Aceasta direcție a geografiei introdusă de Ritter, a cucerit astăzi terenul în școală, dar nu în măsura în care o reclamă adevărata studiere a acestei discipline.

Să ne amintim, numai, cum sunt cărțile noastre de geografie. Astăzi în învățământ stăpânesc manualele și planurile de învățământ.

În manualele de geografie, ca în toate cărțile școlare, găsim anumite împărțeli rămase în parte dela Aristotel, în parte dela alți măestri ai logicei. În ele sunt concretizate anumite principii pedagogice, în măsură mai mare, sau mai mică. În toate cărțile se începe cu ținutul în care se învață, și așa dela apropiat la îndepărtat se

ajunge la marginile continentelor.*) În toate se învață mai întâi unde e situat ținutul, marginile, mările, insulele, peninsulele (dismembrația orizontală) orohidrografia, clima, produsele, locuitorii și împărțirea politică, spunând câte un cuvânt două despre fiecare oraș.

Ca să amintesc un singur exemplu, e de ajuns să ne ducem în o școală și să auzim cum răspund elevii în fiecare oră de geografie, cum vor răspunde de rost șirele tipărite în carte: «Eszék cu un pod peste Drava». Până la sfârșitul anului e de ajuns să se știe, că orașul Eszék e atât de însemnat prin podul, ce este peste Drava. Mai sunt încă atâtea poduri peste râu, și vor mai fi în viitor și altele, iar atunci oare de ce va fi chiar așa de importantă puntea ce s'a pus peste Drava la Eszék? Doi ani după ce a părăsit băncile școlii, cetește și aude despre cimentul dela Beocsin, care e în apropierea orașului Eszék, dar fiind o localitate mică nu eră pusă în carte. De Eszék, poate nu are niciodată lipsă în viața lui, de Beocsin aude în fiecare vară de câteva ori, dar nu știe unde este și chiar dacă ar voi să-l caute, îl va afla cu greu, căci în școală nu a învățat să-l caute. Vorbesc mai ales de școala populară. Înainte cu vreo 40 ani podul dela Eszék eră de fapt ceva demn de amintit, căci eră o cale principală, ce legă Serbia cu Apusul. Un pod peste Dunăre eră o greutate tehnică, dar unul peste Drava, un altul peste Sava, legă Viena cu Belgradul Serbiei: un drum de comerț important. De atunci s'au făcut atâtea alte trenuri și poduri. În comerț s'au schimbat multe convențiuni și legături vechi și podul dela Eszék a scăzut în importanță, dar autorul cărții l-a lăsat și pe mai departe tot așa cum

*) Excepțiune fac cărțile noastre traduse din l. maghiară și scrise pentru școlile din capitală.

I-a găsit la alții de acum 40 ani. — Dacă am căuta, am putea găsi chiar și în cele mai bune cărți școlare astfel de nimicuri povestite ca lucruri de mare importanță. O jumătate de pagină înșiră țările din jurul ținutului despre care vrem să învățăm și elevul va învăța pe rând: România, Bucovina, Galiția, Silezia, Moravia, Austria de jos, Stiria etc. Va ști să le arate pe hartă, și tot nu va ști unde sunt și cum sunt respectivele țări. Dela o vreme începe chiar să confunde numiri de țări și de râuri, căci toate erau tipărite pe aceeași pagină, cu aceleași caractere.

Poate nici nu mai trebuie să amintim cât de seci sunt manualele de geografie. O mulțime de date înșirate într'un limbaj de multeori sărac și puțin variat ca să nu fie cartea prea voluminoasă. Cărțile de școală ar trebui să fie tot așa de frumos scrise ca și cele mai cetite romane, așa încât se poată fi gustate și de publicul mare. Copiii nici nu sunt așa de ingrați față de cărțile bine scrise și cetesc bucuros scrierile, ce se pot strecură în sufletul lor fără să-i obosească. Cărțile cele mai iubite ale tinerimii sunt tocmai descrierile de călătorii lungi pe uscat și pe apă, călare, în o luntriță, sau în aeroplan, luptând cu popoare necunoscute, cu pitici și cu uriași. Care alt studiu ar putea da în aceeași măsură astfel de hrană sufletească? Descoperirile cele mari sunt totdeauna rezultatul unor mari încordări, cheltuiiri de energie, și nu pot fi ajunse, de multeori, decât prin expunerea vieții în pericol. Descoperitorii ținuturilor necunoscute sunt totdeauna caractere tari. Ce influință pot exercita ei asupra sufletelor maleabile ale elevilor! Câtă putere educativă răsuflă din fiecare șir al scrierilor lor! De ce nu ar putea ocupa loc în cărțile de geografie astfel de scrieri sau escerpte din operele mai mari? Copiii nu vor uita niciodată nopțile de groază ce le

petrece Stanley în centrul Africei și își vor putea face totdeauna o idee clară despre pădurile tropice. Scena grozavă a desperării, ce a cuprins expediția austro-ungară în Franz-Josef-Landa după sfărmașia corabiei, dacă va mai fi arătată și în un tablou cunoscut, se va întipări cu atâta putere în mintea copiilor, încât niciodată în viața lor nu vor uita pericolele ținuturilor nordice. Sau credem doar, că copiii nu se înduioșează de reflexiile lui Fr. Nansen în seara de Crăciun petrecută în câmpiile de zăpadă ale ținuturilor nordice, când acasă, în Norvegia se aprindea pomul de Crăciun? Sau, unde găsim un roman mai interesant decât descrierea primului încunjur în jurul pământului, ca să nu mai amintim descrierea isprăvilor lui Columb și Vasco de Gama? Erupțiunea unui vulcan și pagubele cauzate de el, va putea descrie întreg ținutul; cutremurul din Calabria, așa cum se găsește scris în ziarele din acea vreme, va descrie mai bine Italia sudică decât multe cuvinte de savantlăc. Descrierea unui războiu, unei expozițiuni, sau unui centru industrial, vor face, în anumite cazuri, o mai bună instrucție geografică decât cea mai bună carte învățată de rost. În timpul din urmă ne stă în ajutor și cinematograful, schiopticonul și stereoscopul.

Fără îndoială ar trebui colectate în o singură carte de cetire bucățile de acest fel, ca să se poată da și în mâinile elevilor. Dar și până atunci s'ar putea face ceva, căci nici literatura noastră nu e chiar așa de săracă în traducerea cărților bune.

Mai necesară la instrucția geografiei e o colecțiune de hărți bune. Harta, cum am spus mai înainte, e un desemn, prin care putem comunica și altora cunoștințele noastre geografice. Ea nu e un desemn fidel al suprafeții pământului, ci prin semne convenționale ne spune

cum trebuie să ne închipuim pământul. Pe ea găsim râuri fără apă, mări în care nu te poți îneca, munți uriași a căror urcare nu obosește, orașe făcute cu compasul, drumuri scurte pentru depărtări mari ș. a. Pe ea găsim desemnat cerul, sau cel puțin direcțiunea din care răsare soarele, luna și stelele; găsim indicate locurile, care au amiaza deodată cu noi. Din ea putem ști când va răsări soarele în alt loc și vom putea ceti unde e noapte când la noi e ziua, cât timp ne trebuie ca să ajungem în cutare sau cutare loc. Dealungul și latul ei putem face călătorii, care nu costă, fără accidente de tren și fără oboseală.

De pe hartă putem ceti poziția țării despre care învățăm. Vom ști dacă e dela ecvator înspre nord sau e pe emisfera sudică, și anume cu cât e mai înspre nord sau înspre sud. Vom ști dacă e dela noi înspre ost sau vest și cât e de departe.

La fiecare hartă e dată măsura sau raportul reducerii. D.e. 1 : 250000 însemnează că fiecare centimentru de pe hartă e 250000 cm. Nu toate hărțile ne dau corect depărtările. Unele ne dau corect unghiurile, sub care sunt diferitele puncte geografice, altele ne prezintă corect mărimea teritorului. Nu trebuie să uităm că hărțile reproduc suprafața unei sfere; iar o sferă niciodată nu poate fi redată corect în o suprafață plană; sau păstrează depărtările, sau unghiurile, sau teritorul ținutului desemnat. Toate aceste hărți sunt întrebuițate pentru alte și alte scopuri. În navigațiune e de importanță să se cunoască unghiurile, căci atunci corăbierul va ști cum să-și îndrepte pânzele să ajungă la ținta dorită; mai trebuie să cunoască și depărtările așa încât în navigațiune se întrebuițează aceste 2 feluri de hărți. Inginerul, care va vrea să împărțească un anumit teritor în mai multe părți

va lua o hartă în care e redat corect teritorul și nu-l va interesa prea mult unghiurile și depărtările dintre singuraticile puncte ale locului, ce vrea să-l împărțească. Cele mai multe hărți, întrebuițate în școală, îmbină toate aceste cerințe în o măsură cât se poate mai mare, așa încât și dacă nu redau chiar corect mărimile și depărtările cerute, se apropie foarte mult de adevăr.

La hărțile la care nu e arătat raportul reducerii încă putem socoti depărtările, dacă socotim câte grade de lungime sau de lățime sunt între noi și țara despre care vorbim. Cunoscând mărimea unui grad, putem spune și distanța ce avem să o aflăm. Prin acest fel de socoteală se eliminează greșelile, ce le-am putea face măsurând distanța pe o hartă, care redă mai bine unghiurile și teritorul decât depărtările. Pentru o mai bună orientare amintim că:

1 grad din cercul ecuatorului e de	111,307 m.
1 „ „ „ tropic	„ „ 102,129 „
1 „ „ „ polar	„ „ 44,508 „
1 „ la pol	„ „ 0 „
Cel mai mare grad din meridian (89—90° Lt.)	= 111,680 m.
1 grad mijlociu „ „	111,121 „
Cel mai mic grad „ „ (0—1° Lt.)	= 110,564 m.

Gradele longitudinale sunt mai mari la ecuator și cu cât se apropie de cei doi poli sunt tot mai mici. Diferințele de mărime ale gradelor din meridian (latitudinale) stau în legătură cu turtirea pământului la cei doi poli.

Tot de pe hartă putem ceti direcțiunea în care trebuie să căutăm teritorul despre care învățăm. Meridianele ne arată totdeauna direcțiunea nord-sud, iar cercurile paralele direcțiunea ost-vest.

Granițele unei țări le putem stabili ușor cu ajutorul unei hărți. Putem spune, dacă are granițe naturale sau

artificiale, care sunt țările sau teritoriile vecine, mările și insulele, șesurile, munții, râurile, canalele, orașele și satele. Pe o întindere de o schioapă vedem abisurile mărilor și piscurile cele mai înalte, deșerturile tropicelor și câmpiile mănoase ale văilor, și din raportul dintre ele, ne alcătuim și noi legi din care vom putea spune cum e viața oamenilor, cari trăesc pe un petec sau pe alt petec al pământului uscat.

Altfel e viața celorce trăesc între cercurile tropice sub razele arzătoare ale soarelui din zenit, și iarăș alta e viața ce o tânjesc cei din apropierea polurilor, unde razele soarelui ating chiorș pământul. Fiecare loc are altă și altă cantitate din bogăția razelor solare, are altă și altă *climă*.

Dacă cunoaștem clima unui ținut vom putea spune, cum e vegetația lui, și din felul plantelor vom înțelege fauna respectivului loc, vom putea reconstrui viața oamenilor chiar și din cele mai depărtate colțuri ale pământului. Nu e de ajuns să cetim din o carte un scurt comunicat despre clima unui ținut, e necesar ca noi înșine să o reconstruim de pe hărți, căci numai în acest fel o vom înțelege. O hartă bună ne va indica singură clima. Trebuie să avem în vedere situația geografică, calitatea solului, direcțiunea munților, umezeala vânturilor, curențele mărilor, plantele și îndeosebi pădurile, gradul de căldură, împrejurimea sau ținuturile vecine, norii și ploile, suprafețele ce le ocupă zăpada sau gheața, înălțimea la care se află deasupra mării, presiunea atmosferică, căci toate aceste date influințează clima ținutului. Unele dintre aceste date nu le găsim decât pe hărți speciale, dar astăzi, abiă mai sunt colecțiuni, care să nu țină seamă de hărțile speciale, din care pot fi cetite aceste date.

De pe o hartă obicinuită încă se poate ceti situația geografică a locului a cărui climă vrem să o cunoaștem. Putem descifra fără greutate, dacă e mai înspre nord, sau mai înspre sud dela ecuator, și anume cu câte grade mai aproape de poli. Vom ști dacă clima e tropică (tropică), — ținutul e între cele 2 tropice, — sau temperată, — între cercurile tropice și cercurile polare, — sau polară, — teritoriile închise între cercurile polare. Se poate cunoaște calitatea solului: e apă sau uscat. Putem ști dacă uscatul e deșert sau roditor, părăsit și fără orașe, sau locuit. Direcțiunea munților, cari opresc vânturile, încă se vede de pe hartă. Dinspre mare vin vânturi calde înspre uscat. Dacă aceste vânturi sunt reținute, sau dacă sunt abătute în alte părți, acest fapt va modifica și clima. Dacă ținuturile vecine sunt deșerturi și vânturile nu au stavilare dinspre deșert, se va simți influința vecinătății. Înălțimile încă sunt totdeauna date pe o hartă. Din înălțimi putem reconstrui întru câțva tabloul ce-l ocupă zăpada și gheața în un ținut. Norii și ploile nu sunt desemnate pe hărți, dar putem face unele deducțiuni, dacă luăm în considerare apropierea și depărtarea ce o are respectiva țară dela mare, sau lacuri mai estinse. În apropierea mărilor ploile sunt mai abundante, râurile sunt mai multe și mai dese. Din mulțimea râurilor de asemeni putem descifra cantitatea ploilor și a norilor. În un ținut străbătut în toate părțile de râuri mari și dese, suntem necesați să admitem că sunt dese ploile. În ținuturile în cari râurile pornite din munți spre șes se usucă și dispar fără ca să ajungă la mare sau la vreun lac, cum sunt râurile din deșertul Sahara și Gobi, ploile sunt rari.

Influința vânturilor pentru clima unui ținut poate fi explicată dacă observăm direcțiunea de unde ne vin

vânturile aducătoare de ploaie. Între munți ele țin direcțiunea văilor, pe râuri în sus. În Sibiiu vin de cătră pasul Turnu-Roșu, în valea Murășului pe Murăș în sus sbor norii purtați de vânturi. În jurul pasului dela trecerea Oltului, zăpada se topește mai curând decât în alte locuri mai ferite, chiar precum și frigul vine mai târziu, dar cu mai multă putere decât în locurile de sub munți. Diferințele de temperatură sunt mai mult simțite în Sibiiu și valea Oltului lângă Porcești, decât în Rășinari până cătră Sebeș, sau satele de sub munții Făgărașului, unde vânturile, trecute peste șesul României, nu mai ating direct ținutul.

La țarmurii mărilor, diferențele de temperatură nu mai sunt atât de simțite ca în interiorul continentului, așa că se poate face o deosebire între clima maritimă și continentală. În Anglia încunjurată din toate părțile cu apă, nu sunt atât de mari diferențele de temperatură. În partea sudică a insulei, plantele sudice pot să ierneze fără ca să fie puse la adăpost, dar vița de vie nu coace strugurii și englezii nu pot bea vin bun din țara lor. În Ungaria sunt vinuri excelente dar se întâmplă că chiar și nucii, aclimatizați frigului din zona temperată, încă îngheață, fără să ne mai gândim la nimicirea, ce-ar produce-o frigul plantelor sudice, dacă ar rămâne o singură zi de iarnă fără să fie adăpostite. Cauza e că în Anglia, cu toate că e mai înspre nord decât noi, iarna e mai caldă, îmblânzită fiind de curențele mărilor, ce pornesc de peste Oceanul Atlantic, vara însă nu e o temperatură la care s'ar putea pârgui strugurii. Noi în Ungaria, avem climă continentală: vara sunt călduri nesuferite și iarna ger. Pământul încălzit peste vară până în o toamnă târzie, îngălbinește coaja strugurilor verzi.

Vegetația și îndeosebi pădurile regulează uniformitatea ploilor, ferecând potopurile și evaporând o mare cantitate de apă. În locurile în cari stâncile sunt sterpe, razele soarelui încălzesc pietrele. Căldura pietrilor se dă aerului, care ridică în înălțime umezeala pământului pricinuind furtuni mari. Mușchiul pădurilor reține puvoaiele de apă și-le lasă încetul cu încetul în timpul secetei. În ținuturile unde pădurile sunt nimicite, dispăre și mușchiul și ploile se prăvălesc la vale fără ca să mai fie ținute de ceva. În ținuturile în care omul a nimicit vegetația, a nimicit și economia și posibilitatea de a fi locuite.

Cunoscând clima unui ținut și formațiunea lui, vom putea spune care poate fi ocupațiunea locuitorilor. Dacă într'un ținut deluros vedem puține orașe însemnate cu cercuri mici, vom ști că locuitorii se vor ocupa cu economia de pământ și vite, dupăcum dealurile sunt mai mari, sau mai mici, și dupăcum clima e mai potrivită economiei. În ținuturile cu clima continentală, cu dealuri în fața soarelui, putem să admitem că un factor principal în traiul locuitorilor ar putea fi cultivarea viței de vie și a poamelor. În locurile unde pământul nu e brăzdat de râuri, fără orașe, vom ceti deșerturi în cari vieța e cât se poate de redusă. Deșerturile se formează altcum în jurul cercurilor tropice, sau în ținuturile în care munții opresc umezeala vânturilor pornite de peste mări. Dacă vedem orașe înșirate la periferia deșerturilor, ne putem face o părere și despre vieța din aceste localități. Orașele mari de lângă marginile mărilor ne vor spune despre comerțul ce-l poartă. Drumurile de fer care conduc înspre interiorul țării, ne vor arăta locul unde se desfășoară comerțul acestor orașe. Orașele din munți, în jurul râurilor, ne vor povesti despre căderi de apă prinse la jugul turbinelor producătoare de electricitate, sau despre

mulțimea turiștilor, cari cercetează și admiră frumseța sghiaburilor și ghețarilor, — cum e în Elveția, — sau vor spune despre sanatoarele aerului de munte priincios reconvașcentșilor. Orașele din șesuri, la întâlnirea mai multor văi, ne indică un fel de capitală a comerțului pentru respectivul ținut. Mai multe orașe mari unul lângă altul prezintă înaintea ochilor noștri sufletești, orașele pline de fum de fabrici, centrele industriei, așa cum vedem astăzi în jurul minelor de cărbuni și fier. Orașele așezate în apropierea vulcanilor, a căror clocotire produce în parte cutremurele de pământ, vor avea altfel de clădiri decât cele așezate pe pământul liniștit din interiorul continentelor: casele vor fi simple cu părății groși nu prea înalte, ca să fie scutite în contra prăbușirilor, sau dacă e un oraș zidit din nou (San Francisco) vom vedea chiar și edificiiile orașului din beton armat.

Ținuturile văroase ale Carstului ne vor prezenta cu totul alt aspect cu râurile lui subterane, cu peșterile și prăbușirile lor în formă de doline, cu munții golași și lipsiți de izvoare. Tundrele înghețurilor din nord, le vedem străbătute abia de popoarele nomade și de vânători. Orașele din apropierea gheței vecinice, dincolo de cercul polar, vor fi locuite de pescari și vânători de rosmari, urși de mare și balene, iar cele din nisipurile arzătoare ale cercurilor tropice de aceia, cari pescuiesc din marea deșerturilor grăuntele de peatra prețuită a diamantului.

Câte de toate nu spune o hartă pentru ceice o știu ceti! Mai ales hărățile bune indică de cele mai multe ori și însemnătatea unui loc, minele, scaldele, locurile de însemnătate istorică, fabricele mai mari, căderile de apă, înălțimile la care se află peste nivelul mării etc. Cum le-ar putea cuprinde toate acestea un manual

de geografie, oricât de mare ar fi el? Hărțile singure au însă și un cusur, anume acela de a lăsa prea mare libertate fantaziei, de a nu putea totdeauna controla realitatea ce apare din semnele hărții. Dar acest neajuns îl sanează sora hărții în instrucția geografică, calculata și pozitivă știință a statisticei.

Până bine de curând, statistica, ca o știință mai nouă, eră eschisă din învățământ. Progresele economiei politice naționale ca știință, au făcut din statistică un studiu, care astăzi e atât de important încât bate la ușa școalelor medii, chiar și a școalelor populare, ca să fie ascultate învățăturile ei și în masele mari ale poporului.

În manualele de învățământ erau câteva date statistice privitoare la înălțimile munților, afunzimele mărilor, mărimea orașelor și țărilor, numărul locuitorilor, dar toate acestea le aflăm și în o hartă. Lângă fiecare pisc găsim exprimat în metri și înălțimea lui, întocmai cum afunzimea mărilor e exprimată în colori și în numeri. Orașele mari au câte un cerc mai mare. Tot așa putem vedea și mărimea aproximativă a unei țări la o simplă ochire, iar cu puțină muncă o putem chiar măsura. Numărul locuitorilor reiese de cele mai multeori din mărimea literelor cu care sunt scrise orașele, eventual din cercurile lor. Toate celelalte date de importanță pentru înțelegerea relațiilor dintre oameni lipsesc și nu pot fi găsite decât în o carte de statistică.

S'a zis că lumea de azi e a cifrelor. Oamenii exprimă până și noțiunile abstracte în cifre. De câteori se scrie un număr, în el se cuprinde mai mult decât cele câteva sunete din care se compune cuvântul. În dosul cifrei este totdeauna ceva real, dar trebuie să o știm ceti. Când avem înaintea noastră o tabelă statistică, nu avem numai o seamă de numeri culeși, ca

să satisfacă curiozitatea oamenilor de a ști câte ființe sau obiecte sunt într'un anumit loc, ci ele exprimă un raport, care determină în o măsură mai mare sau mai mică întreg universul. Numerii aceia nu sunt adunați la întâmplare, ci în nerânduiala lor exprimă regulile și legi vecinice ale firei.

Vedem d. p. că în Belgia, pe un teritor de 11 ori mai mic decât țara noastră, trăește $\frac{1}{3}$ din locuitorii regatului nostru, așa încât pe fiecare km^2 locuiesc în Belgia 253 oameni, la noi numai 64 inși. Aceasta nu e numai o întâmplare, ci aceste 2 cifre, cât de simple sunt ele, spun că în Belgia va fi fost alta dezvoltarea istorică a omenimei, și că acest pământ are astfel de întocmiri, încât pot trăi pe el de 4 ori mai mulți oameni decât la noi; trebuie să admitem, că acolo sunt altfel de împrejurări. Din alte rubrici ale statisticei aflăm că aceasta țară, care are un teritor de 23 ori mai mic decât monarhia Austro-Ungară are un comerț mai dezvoltat decât puternica noastră monarhie: Importul e cu 560 mil. iar exportul cu 307 mil. Mk. mai mare. Din acestea două cifre putem ceti alte lucruri de mare importanță pentru cunoașterea țării. Vedem că locuitorii nu trăesc cu produsele țării lor, ci trebuie să importe mult. Exportul cel mare ne dă dovada unui comerț înfloritor și presupunem că industria și comerțul vor fi principalele ramuri ale ocupației omenești din aceasta țară.

Presupunerile noastre le afirmă alte rubrici din statistică. Vedem o cifră foarte mare în rubrica cărbunilor de peatră, cari formează pături uriașe în partea ostică a Belgiei. Cărbunii aceștia vor nutri în partea cea mai mare topitoarele de fier, în a căru rubrică de asemenea găsim cifra de 9202 mil. Kgr.

Pământ arător găsim $\frac{1}{4}$ din teritoriul țării și aproape tot așa de mare e și terenul sterp. Din pământul productiv tot numai la 1000 de oameni vine câte 1 Km². Abia va fi suficient pentru legume și câte un colț de verdeață înaintea caselor.

Cifra, relativ, cea mai mare o găsim la drumurile de fier. Nici o țară din lumea întreagă nu are atâtea drumuri de fier câte are Belgia.

Trenurile sunt purtate de 3320 de locomotive. Dacă presupunem că fiecare locomotivă are în jurul ei 3 oameni și mai amintim mulțimea funcționarilor, cari sunt aproape în același raport ca și la noi, ajungem la constatarea că tot al 60-lea om e în serviciul trenurilor. Trenurile acestea transportă marfă, căci Belgia nu are prea multe râuri navigabile, iar o țară în care populația e atât de deasă, trenurile cele multe nu vor servi pentru preumblările locuitorilor.

Spiritul comerțului e astăzi reclama și promituidinea, care amândouă ies mai bine la iveală din mulțimea corespondențelor. În anul 1904 s'au scris relativ mai multe scrisori decât în oricare alt stat. 12.114 scrisori se vin la 100 oameni. În timpul din urmă (1910) numărul lor a scăzut la 8457. Dar se poate ca în anul viitor, să arate din nou o creștere mare. Chiar și numai cifra aceasta uriașă ar putea explica avântul comerțului în această țară. În Rusia se scriu abia $\frac{1}{10}$ din scrisorile câte se scriu aici, până când Anglia, care de asemenea e o țară comercială, pentru anul 1910 are chiar mai multe scrisori decât Belgia.

Numărul nu prea mare al telegramelor ne dau un tablou al promtitudinii, cu care se înmanuează scrisorile în această țară mică. Cu atât mai dese au fost chemă-

rile la telefon. 100 mil. vorbiri s'au putut auzi pe firele de fier galvanizat ce împânzesc întreagă țara.

Poate ne surprinde numărul cel mare al analfabeților. Dintre 1000 recruți nu știu scrisul și cetitul 85 inși, iar dintre 1000 locuitori nu cunosc literile 2 inși. Mai mulți neștiutori de carte sunt între bărbați, sau mai bine zis numai între ei sunt neștiutori de carte și din ei se recrutează ostașii țării. Numărul școalelor e destul de mare, relativ chiar mai mare decât în Germania, care poate zice că nu are analfabeți. Comerțul încă reclamă cunoștințele scrisului și cetitului. Dar industria cea mare trebuie să aibă totdeauna și robi. Vor fi bogătani cu capitaluri, și sclavi lipiți pământului, cari valorizează capitalul și bogățiile minelor. Aceștia din urmă dau contingentul neștiitorilor de carte. Stăpâni și robi. Am putea vedea multă mizerie la lucrători și mare lux la capitaliști și am putea explica și grevele despre care ne aduc ziarele aproape în fiecare an câte o știre. Fețe istovite deoparte, sănătoase, spălate la Ostende în altă parte.

Femeile care singure-își câștigă pâinea sunt relativ puține, mult mai puține decât în alte țări d. e. în Austria, așa încât o istovire a acestui neam nu e iminentă. Cel puțin femeile sunt cruțate. Cauza acestui fapt ne-o explică numărul care arată raportul dintre bărbați și femei. La 1000 bărbați sunt abia cu 2 mai multe femei. Aceste cifre tradează întrucâtva și castitatea moravurilor în o țară de robi și stăpâni. Dă oarecare indicii despre vieța familiară și explică unele fenomene din vieța popoarelor.

Nu avem decât să privim rubricile ultime din II. tabelă statistică și vom putea înțelege turburările sufragetelor din Anglia. Sunt prea multe femei și numai

puține își pot asigura existența prin munca lor. Nemulțumirile sunt pornite de lupta pentru existență. Mișcarea de emancipare a pornit din țările în care sunt mai multe femei.

O statistică a coloniilor va arăta nu numai de unde ne vin plantele sudice, aromatele, pietrele scumpe etc., ci va arăta totodată izvorul de bogăție al diferitelor țări. Vedem d. e. că Anglia e țara care are în mâinile sale bogățiile pământului uscat și ale mărilor și vom înțelege eforturile ei pentru a-și desvolda flota de războiu care-i păstrează puterea.

O statistică a tiparelor (reviste, ziare etc.), a școalelor populare și a analfabeților, ne face cunoscut raportul cultural al unei țări. N'avem decât să comparăm cifrele ce le prezintă Germania și Rusia și vom înțelege diferențele ce le vedem în aceste 2 țări.

O statistică a cantității de aur și argint ne arată direcțiunea de migrațiune a popoarelor sau bogățiile unei țări. În țara tuturor jafurilor cum este Rusia, bogățiile imense ale pământului țin echilibrul bugetului și din țara aceasta uriașă, autocrat condusă, cu atâția nemulțumiți interni, face o împărăție puternică.

E deajuns să treci peste toate datele statistice ale unei țări și pentru cel care le știe descifra, numerii aceștia vor întregi tot ce ar vrea să știe despre relațiile economice, culturale, morale chiar ale respectivei țări. Rămânem cu cunoștințe pozitive, care ne dau posibilitatea să explicăm datele statistice și mai târziu în viață. De câte ori nu aduc ziarele mici date statistice peste care trecem fără să le dăm vre-o însemnătate, cu toate că în ele se cuprind mai bogate și mai reale cunoștințe decât în multe alte comunicate lungi. Ziarele la noi le publică

mai mult pentru curiozitățile ce se par a se desprinde din aceste cifre.

Nu de mult se putea ceti în ziare următoarea «curiozitate»:

Pictura franceză. În ajunul deschiderii saloanelor de pictură din Paris, un statistician a calculat că suprafața pânzelor expuse în fiecare an de pictorii francezi reprezintă o întindere de 15 kilometri pătrați. Adecă:

Portrete	1 km. 20
Peisagii	2 km. 30
Scene de interior	1 km.
Scene militare	3 km. 90
Pictură antică	3 km. 50
Pictură decorativă	2 km. 10
Picturi diverse	1 km.

La început de fapt ni se pare lucru curios, că pictorii francezi pictează în fiecare an 15 km. pătrați de pânză. Dar dacă ne gândim puțin asupra acestui fapt, vedem care e cheia reușitei lor de a fi conducători în materie de artă. Ne vom da seama, că cele 15 mii metri de pictură se vor vinde; că în aceasta țară vor fi cumpărători pricepuți în ale artei, oameni cu gust și cu bani. Vom cercă să explicăm pentrue are mai mare trecere pictura antică și scenele militare. Nu exprimă aceasta ceva din sufletul acelora, cari au făcut cele mai multe expoziții, și cari prin gustul și spiritul lor au condus celelalte națiuni ale pământului? Sau d. p. de câteori nu poți ceti despre:

«*Recordurile mondiale de aeroplan*». Federațiunea internațională de aeronautică a stabilit lista recordurilor. Iată câteva dintr'însele:

Cea mai mare iușeală (bazată pe un sbor de 5 kilometri). Circuit închis, fără escală: Francezul Jules Ve-

drines, la Chicago, în 9 Septembrie 1912 — 174 km. 100; aviator cu pasager: Francezul Legagneux, 20 Iulie 1912 — 135 km. 952; aviator cu doi pasageri: Edouard Nieuport (francez) 9 Martie 1911 — 102 km. 855; aviator cu trei pasageri: Mandelli (italian) 16 August 1912 — 106 km. 029; aviator cu patru pasageri: Francezul Busson 10 Martie 1911 — 87 km. 251.

Distanță. — Circuit închis fără escală, aviator singur: Fourny (francez) 11 Septembrie 1912 — 1010 km. 900; aviator cu 1 pasager: locot. B. H. Barrington-Kenett, Anglia, 14 Februarie 1912 — 401 km. 500; aviator cu doi pasageri: Heinrich Bier, Austria, 1 Oct. 1911 — 112 km.; aviator cu trei pasageri: P. Mandelli, Austria, 16 August 1912 — 110 km.; aviator cu patru pasageri: Busson, Franța, 10 Martie 1911 — 25 km. 740.

Durață. — Circuit închis, fără escală, aviator singur: Fourny, Franța, 11 Sept. 1912 — 13 ore 17 m. 57 secunde $\frac{1}{5}$; aviator cu un pasager: Iosef Suvelack, Germania, 8 Noembrie 1911 — 4 ore 34 m.; aviator cu doi pasageri: Oerlich, Germania, 5 Iulie 1912 — 2 ore 41; aviator cu trei pasageri: Grulich, Germania, 25 Ianuarie 1912 — 1 oră 35; aviator cu patru pasageri: Faller, Germania, 31 Decembrie 1912 — 1 oră 18; aviator cu 5 pasageri: Molla, Franța, 20 Ianuarie 1912 — 1 oră 6 m. 48 sec. $\frac{1}{5}$.

Înălțime. — Aviator singur: Perreyon, 5900 metri; aviator cu un pasager: von Blascke, Austria, 23 Iunie 1912 — 4360 m.; aviator cu doi pasageri: von Blascke, Austria, 29 Iunie 1912 — 3580 m.; aviator cu trei pasageri: ing. Sablating, Germania, 27 Sept. 1912 — 1120 m.; aviator cu patru pasageri: Verschaere, Belgia, 596 m.

Se poate ușor observa că lista tuturor recordurilor

începe cu Francezi cari au lăsat mult în urmă pe aviatorii din celelalte națiuni».

Nu se manifestă și în aceste date spiritul francez cu un fel de superioritate de a merge în fruntea altor națiuni?

Privim harta Elveției, o vedem întreagă încărcată cu munți, cari dupăcum spune statistica $\frac{1}{2}$ sunt cu pășuni și loc arător, $\frac{1}{4}$ pământ sterp. Numărul cel mare al scrisorilor și al trenurilor e a se atribui străinilor, cari o cercetează an de an. Turiștii din toate părțile lumii vin să admire aici frumsețile naturii și cu toate acestea (cităm după un ziar), «după statistica clubului alpin german 1117 persoane au pierit în excursiuni pe Alpi între 1900 și 1912. În 1911 au fost 132 victime, în 1910 au fost 128, în 1912 au fost 95. Din aceste 95 victime, 6 fiind femei, 36 au murit în Germania, 26 pe lângă Viena, 29 în Tirol, 4 în Elveția și Franța. 53 au căzut în prăpastie, 13 loviți de avalanșe, 8 morți de frig, 3 și-au găsit moartea la Mont-Blanc.»

Nu se spune oare apriat în acești numeri, că în Elveția, cu toate că munții sunt mai mari, în câte o parte chiar mai sălbatici, se poate călători mai ușor, cu mai multă siguranță, căci în această țară se îngrijesc de drumuri în munți? Nu spun aceste cifre că Elveția e un frumos parc, unde vin străinii din toate părțile lumii?

Din harta și statistica oricărei țări se poate reconstrui un întreg tablou al pământului, locuitorilor și raporturilor ce sunt în respectiva țară, și toate acestea cu mai multă exactitate și obiectivitate decât din descrierile scurte, ce le poate da un manual de învățământ. Fără ca să mai amintim că în acest fel se introduce cel care învață geografia în felul de a se gândi real, de a înțelege spiritul diriguitor al vieții noastre, învață a descifra

legile pe care e așezată întreagă societatea omenească, va putea privi viața din un punct de vedere și înțelegere superior, în mintea lui se vor imprimă mai bine cunoștințele la a căror câștigare a luat parte activă, — combinând și gândindu-se singur asupra posibilităților — și nu le va uita așa de iute, cum se uita de regulă cunoștințele primite de-a gata, spălăcite în cuvintele manualelor de geografie.

Intre obiectele de învățământ cere intrare și statistica, care astăzi are teren în fiecare ram al cugetării omenești. Însă nici unui studiu nu va putea face serviciile, pe care le face geografiei. Ea nu vine ca să alunge ce e frumos cu cifrele ei, ci ca să ducă viață și poezie, acolo unde lipsește.

*

Având o colecție bună de hărți și o statistică la îndemână, munca instructorului va fi ușurată.

Copiii se joacă bucuroși de-a «prinsele». Vom spune noi munții, apele, orașele de importanță, lăsând ca elevii înșiși să cetească ceea ce se poate citi de pe hartă. Abia 2—3 încercări de-a descifra semnele hărților și rămânem surprinși de observările, istețimea și amănunțele, care ies din gurile elevilor. După memorizarea numirilor mai importante, se fac deprinderile necesare de a aprofundă materialul învățat, lăsând un timp oarecare jocul de-a «prinsele». Unul dintre elevi va veni la hartă, iar unul din bancă întreabă. Dacă nu știe să arete unde e orașul sau râul de sub întrebare, se va lăsa ca să spună cei din bănci, fără să vie la hartă. În felul acesta se întipărește mai bine în minte. Vor privi conturile generale ale hărților și vor ști în ce loc trebuie să caute fiecare numire. Cei mai mulți elevi nu știu să caute un nume geografic, fiindcă nu au un aspect general asupra

hărții. E de observat că nu e iertat să intri prea mult în amănunte memorizând numiri fără de rost. Unii dintre elevi, cari au o memorie mai bună, vor învăța și așa, în jocul lor, o mulțime de numiri de o importanță secundară. Pondul trebuie să fie pus numai pe numirile de o însemnătate culturală, istorică sau economică. Nu mai trebuie să amintim că în acest caz centrul lumii e orașul sau satul în care ne aflăm, și pe care, dacă nu l-am avea însemnat pe hartă, îl desemnăm în un fel oarecare (cu o cruce, dacă e o localitate mică). Dela acest loc vom măsura depărtările până la orașul învecinat, mai apoi până la cele mai depărtate.

Pentru o și mai bună deprindere a numirilor și citirea hărții se vor face călătoriile în linii drepte: cu aeroplanul sau balonul, pe râuri: cu o luntriță sau o corabie, cu trenul sau automobilul și trăsura. Vor spune lângă fiecare loc ce văd înspre sud, nord, ost și spre vest (munți, dealuri, văi, turnurile bisericilor din orașul vecin drumuri de fier, ruine, etc.) vor aminti podurile, tunelurile pe unde trec, așa încât în închipuirea lor fac o adevărată călătorie. Din mersul trenurilor își vor face itinerarul, popasurile, legăturile de trenuri și speșele necesare călătoriei. Dacă avem la îndemână le arătăm cât mai multe tablouri, (dacă se poate cu schiopticonul) și le cetim note de călătorie sau altfel de scrieri, care se referă la ținutul despre care învățăm.

Vom încerca apoi prin statistică, prin tabele potrivite să explicăm spiritul și relațiile dintre oamenii și pământul despre care învățăm. Vom îngriji ca nici o cifră să nu rămână neexplicată și ca toate combinațiile lor să fie supuse criticii noastre.

Când vorbim despre popoare și limba lor, în loc să spunem de ce ginte se ține fiecare popor, — dacă

avem destul timp — vom cercă să reproducem câteva cuvinte din limba respectivă, și elevii în cele mai multe cazuri, vor recunoaște singuri înrudirea ce este între diferitele națiuni.

Recapitularea materialului tratat se poate face după anumite norme, d. p. în felul următor: 1. situația ținutului despre care vorbim, (cât e de departe, în ce continent, cu câte grade e mai în spre ost, sau mai în spre vest decât noi, cu câte ceasuri răsare soarele mai de vreme sau mai târziu? etc.); 2. granițele (țările vecine, mările apropiate, în ce fel poate comunica cu țările din vecini? dacă se poate apăra ușor în contra invasiunilor străine? granițe naturale sau artificiale); 3. dismembrarea orizontală a terenului (sinuri, peninsule, insule); 4. dismembrarea verticală (munți, șesuri, depresiuni, etc.); 5. apele (râuri navigabile și afluenții lor, lacurile, morcirlele); 6. clima; 7. produsele (îndeosebi acelea care vin și în exportul țării); 8. locuitorii, ocupația lor; 9. organizația politică; 10. centrele comerțului și ale industriei (orașele, fabrici însemnate etc.); 11. locuri de însemnătate istorică; 12. ce păreri avem despre viitorul acestei țări sau ținut? etc.

În acest fel cred că se va instrua mai temeinic studiul geografiei și pe cărările necunoscute ale viitorului, cu atâția sfinxi și probleme multiple, se va da fiecărui elev câte o luminiță, căci instrucția geografică, în acest fel, este pentru vieață.

*

În credința că facem bune servicii instrucției geografice, pânăcând va apărea și la noi o carte de statistică geografică completă, dăm câteva tabele să fie de ajutor celorce ar urmă acest metod.

I. Producția de aur și argint.

Nr. c.	L o c u l	Aurul (în kgr.)		Argintul (în kgr.)	
		1900	1909	1900	1909
1	Africa	13,048	257,280	—	33,486
2	Statele-unite America	119,126	149,975	1.793,395	1.702,068
3	Australia	110,591	106,843	415,014	508,842
4	Rusia și Finlanda	30,315	48,723	4,702	4,109
5	Mexico	13,542	35,875	1.786,887	2.299,920
6	China	8,387	14,672	—	—
7	Canada și Fundlanda nouă	41,951	14,730	138,400	867,141
8	India engleză	14,197	15,586	—	—
9	Guinea-nouă (eng.) Borneo-Sumatra	1,514	5,391	2,509	14,494
10	Columbia	6,771	4,785	57,994	13,412
11	Corea	6,771	3,000	—	133,076
12	America centrală	752	3,957	31,523	71,361
13	Japonia	1,808	5,698	53,809	—
14	Austro-Ungaria	3,223	2,922	61,871	31,079
15	Guyana franceză	2,378	3,225	—	—
16	Brazilia	4,176	3,389	—	—
17	Guyana engl. și oland.	3,761	2,728	—	—
18	Francaia	—	1,726	14,067	18,415
19	Peru	1,633	774	226,973	297,546
20	Ecuador	162	413	240	704
21	Chile	2,449	741	129,503	172,571
22	Bolivia	180		341,295	
23	Siam	—	493	—	—
24	Argentina	66	286	1,178	8,246
25	Uruguay	46	138	25	—
26	Germania	99	104	168,350	165,875
27	Sârbia	—	226	—	349
28	Italia	53	36	23,374	24,467
29	Indo-China	—	99	—	—
30	Venezuela	483	422	—	6,375
31	Britania-mare	415	89	6,896	14,300
32	Suedia	88	15	1,928	914
33	Turcia	21	3	4,422	248
34	Spania și Portugalia	16	4	99,214	148,276
35	Grecia	—	—	31,472	25,786
36	Norvegia	—	—	5,377	6,629
	Total	383,049	683,748	5.400,418	6.569,689

II. Tabelă statistică comparativă

Nr. crt.	Numele	Suprafața în Km ²	Numărul locuitorilor	Locuiesc pe 1 Km ²	Confesiuni	Import	Export	Datoriile statului	Creșterea populației la 1000 loc	Nrul școlilor poporale
						in mil. Mk.-cor.-fr.				
1	Austro-Ungaria	676,077	51.340,378	76	gr.-or. 80%	2,852	2,418	comun 5,199	—	—
2	Austria	300,193	28.567,898	95	gr.-cat. 110% rom.-ct. 670%	} vamă comună	}	5,524	112	23,449
3	Ungaria	324,857	20.840,678	64	luther. 40% reform. 60%			6,032	121	18,540
4	Bosnia și Herțegovina	51,027	1.931,802	37	israeliți 40% moham. 0'5			—	137	458
5	Belgia	29,456	7.423,784	253	rom.-cat.	3,412	2,725	2,962	73	7,435
6	Britania-mare	314,392	45.365,599	144	620% anglic.	13,565	10,682	13,558	95	32,699
7	Bulgaria înainte de războiu	96,345	4.329,100	45	gr.-or. 820% moham. 160%	141	103	444	—	—
8	Danemarca	39,780	2.900,336	70	luterani	649	546	180	124	3,416
9	Elveția	41,324	3.765,123	91	rom.-cat protestanți	1,457	1,018	295	85	4,690
10	Francia	536,464	39.601,509	73	rom.-cat.	5,069	4,448	27,620	3	81,642
11	Germania	540,858	64.925,993	120	evang. 620% rom.-ct. 320% iudei 20%	9,611	8,219	5,262	134	61,198
12	Grecia	64,657	2.631,952	407	gr.-or.	110	82	6,325	81	3,263
13	Italia	286,682	34.686,653	121	rom.-ct. 970%	2,596	1,626	10,185	106	61,777
14	Norvegia	322,909	2.357,790	76	evang. 990%	436	301	313	56	5,970
15	Olanda	34,186	5.945,155	174	evang. 640% rom.-ct. 360%	5,508	4,440	1,962	146	5,305
16	Portugalia	92,575	5.272,558	58	rom.-cat.	207	111	2,946	73	6,897
17	România	131,353	7.070,000	53	gr.-or.	333	489	1,277	146	4,565
18	Rusia	5.377,444	133.879,100	25	gr.-or.	2,342	3,130	19,470	222	95,716
19	Finlanda	373,604	3.059,300	8	protestanți	311	233	144	146	2,758
20	Sârbia	48,303	2.911,701	60	gr.-or.	69	80	534	164	1,334
21	Spania	504,552	19.588,688	38	rom.-cat.	810	791	8,021	13	31,838
22	Suedia	449,864	5.522,403	12	prot. 990%	755	667	681	84	14,894
23	Statele-Unite	9.728,264	101.842,320	10	100 secte religioase	7,329	7,182	3,844	207	—
24	Japonia	382,416	51.591,361	134	confusciani sintoști, budhiști creștin	987	991	5,477	—	—

din diferite țări anii 1908—1910.

Analfab. la 1000		Ziare	Epistole	Telegrame	Drumuri de fier la un teritor de 10,000 Km □	Cărbuni de piatra mil. chigr.	Fier mil. chigr.	Pământ sterp	Pământ arător	Nrul femeilor pentru 1000 bărbați	Nrul femeilor profesionale în ‰
recruți	locuitori							%	%		
		la 100 locuitori			din teritorul țării						
—	—	—	—	—	—	—	—	50	—	—	—
—	356	1,001	6,291	62	836	38,907	1,241	50	355	1,030	42·8
—	475	869	3,206	47	636	9,036	502	52	428	1,009	26·7
—	?	316	1,623	37	382	706	48	21	253	908	—
85	2	2,288	8,457	98	2,830	23,324	1,632	115	426	1,002	28·1
10	—	436	11,026	211	1,196	268,650	9,202	182	242	1,067	25·2
—	—	1,500	1,500	42	193	—	—	—	—	—	—
2	—	5,469	6,563	58	884	—	—	168	433	1,058	28·1
5	—	2,461	10,872	122	1,214	—	4	252	534 ⁴	1,031	29·5
32	—	1,905	6,897	139	923	38,571	4,033	143	563	1,022	39·0
0·2	—	3,368	10,215	96	1,121	222,375	14,794	93	486	1,026	30·4
300	—	1,167	1,167	37	246	12	—	351	140	921	—
306	—	1,005	2,353	43	594	413	143	131	399	1,010	32·4
(7,954) invăt.	—	3,875	3,884	128	92	—	—	701	266	1,099	24·0
10	—	2,419	4,600	105	933	1,292	—	260	8	1,019	16·8
—	786	607	1,411	21	313	13	3	458	224	1,090	—
316 ¹	605 ²	2,183	929	45	244	130	—	233	461	968	—
617	—	3	840	19	114	17,501	2,627	191	262	1,026	8·4
—	12	1,679	7	47	95	—	15	356	23	1,015	—
496	830	986	770	23	201	1,990	—	343	157	936	—
—	681	981	863	30	289	3,203	373	204	354	1,049	14·2
3·7	—	3,254	3,801	71	336	303	604	358	90	1,046	21·0
(506,453) invăt.	107	—	—	—	417	483,914	26,208	33	153 ⁵	952	14·3
0·3	—	2,930	2,930	55 ³	210	(? mult)	exportă aramă	—	—	—	—

¹ 1909. ² 1909. ³ La telefon s'a vorbit mult. ⁴ Cu pășune cu tot. ⁵ Cu pășune cu tot.

III. Productele exportate din Europa și mărimea diferitelor orașe.

— Numărul locuitorilor în mii. —

Austro-Ungaria: Produce: Cereale 20.554,000 q, păstăioase 5.463,000 kg., cartofi 20.289,000 q, plante comerciale (in, hemeiu, etc.) 1,373.500,000 kgr., tăbac 62.300,000 kg., vin 8.060,000 hl.; cai 4.350,000, vite 17,665 anul 1907) oi și capre 14.750,000, porci 12.675,000, cărbuni 48.509,000 q, sare 453,640 q, fier 1.711,000 q, plumb 12,900 q, bere 14.116,900 hl. *Exportă:* lemne pentru construcții, zahăr, pânză, ouă, cereale, cărbuni, pielărie, lână, vite, fierărie, vin, sticlărie, hârtie. *Orașe.* *Austria:* Brünn 125, Budweiss 45, Cernăuți 87, Graz 152, Innsbruck 53, Krakau 152, Laibach 42, Lemberg 207, Linz 68, Pilsen 81, Pola 70, Praga 225, Przemyśl 54, Smichov 52, Triest 229, Kgl. Weinberge 77, Viena 2031, Zizkow 72. *Ungaria:* Arad 63, Budapesta 882, Békés 25, Békéscsaba 38, Brașov 37, Czegléd 30, Debrețin 92, Eger 26, Eszék 31, Félegyháza 33, Fiume 46, Győr 44, Hajduböszörmény 25, Hodmezővásárhely 62, Jászberény 27, Kassa 44, Kecskemét 67, Cluj 60, Măcău (Makó) 34, Mureș-Oșorhei 25, Mezötúr 25, Miskolcz 51, Sibiu 30, Oradea-mare 64, Nagykorös 27, Becicherecul mare (Nagybecskerek 26, Nyiregyháza 33, Pozsony 78, Pécs 50, Székesfehérvár 37, Szarvas 26, Seghedin 118, Szatmár-Németi 35, Szentés 31, Szolnok 25, Timișoara 72, Verșeț 27, Zenta 29, Zombor 31, *Bosnia și Herțegovina:* Banjaluca 15, Mostar 16, Sarajevo 52, Tuzla 11.

Belgia: Producte: Fier 575 mil. kg., oțel 851 mil. kg., zinc 160 kg., aramă și nichel 14·8 mil. kg., plumb 65·9 mil. kg., cărbuni 4962 mil. kg., cocs 1040 mil. kg., marmură, ardesie, hârtie, zahăr, sticlărie, pânzături,

mașini, arme, chiminalii. *Orașe*: mii loc., Bruxelles 177, cu mahalauă 629, Antwerpen 302, Lüttich 168, Gent 166, Mecheln 59, Brügge 53, Ostende 41, Namur 32.

Britania-mare: Producte: Postavuri 320 mil. cor., lână 2204 mil. cor., pânză 120 mil. cor., mătase 38 mil. cor., sticlărie, obiecte de metal și piele, mașini, trăsuri, fier, oțel, aramă, prav de pușcă, chiminalii, ciment, cărbuni, cocs, cărți, bere, pești. *Orașe*: Londra 4523, (cu mahalale cu tot 7.252,963 loc.) Liverpool 747, Manchester 714, Birmingham 526, Sheffield 455, Leeds 446, Bristol 357, Badford 289, Kingston 278, Newcastle 267, Nottingham 260, Portsmouth 231, Leicester 227, Cardif 182, Bolton 181, Sunderland 151, Dundee 165, Aberdeen 163, Glasgow 783, Edinburg 320, Dublin 309, Belfast 385.

Bulgaria: Producte: Grâu, săcară, cucuruz, ovăs, piei, vite, vin și apă de trandafiri. *Orașe*: Sofia 103, Philippopol 48, Varna 41, Rusciuc 36. (Adrianopol 123).

Danemarca: Producte: Cereale, vite, carne, unt, ouă, unsoare, piei, pești, corăbii. *Orașe*: Copenhaga 469 (cu mahalale 588) Aarhus 62, Odense, 42, Aalborg 33.

Elveția: Producte: Mătăsuri, 20 mil. kg. țesături, broderii și dantele, caș, lapte, oroloage, 132 mil. Mk., mașini, vite, sculpturi în lemn, pălării de paie. *Orașe*: Bern 89, Zürich 196, Basel 134, Geneva 133, St. Gallen 68, Lausanne 68, Luzern 40.

Francia: Producte: Mătase, haine, articole de modă, de piele și metale, porțelanerie, sticlărie, aurituri, bijuterii, articole parisiene, vinuri, parfumuri, produse de artă, tipărituri. *Orașe*: Paris 2880, Marseille 551, Lyon 524, Bordeaux 262, Lille 218, Nantes 171, Toulouse 150, St. Etienne 149, Nizza 143, Le Havre 136, Rouen 125, Roubaix 123, Nancy 120, Reims 115, Toulon 105, Amiens

93, Limoges 92, Brest 91, Angers 84, Tourcoing 83, Montpellier 80, Nimes 80.

Germania: Producte: fierărie, cărbuni, mașini, pânză, preparate chimice, postavuri, zahăr, mătase, cărți, hârtie, colorii, pielărie, instrumente muzicale.
Orașe: Berlin 2071, Augsburg 126, Achen 156, Altona 172, Barmen 169, Bochum 136, Braunschweig 143, Bremen 247, Breslau 514, Cassel 153, Charlottenburg 305, Chemnitz 287, Cöln (Colonia) 516, Danzig 170, Dortmund 214, Dresden 548, Duisburg 229, Düsseldorf 358, Elberfeld 170, Erfurt 123, Essen 294, Frankfurt a. M. 414, Halle a. S. 180, Hamburg 931, Hannover 302, Kiel 211, Königsberg 245, Leipzig 590, Magdeburg 279, Mannheim 193, München 597, Neukölln 237, Nürnberg 333, Posen 156, Schöneberg 173.

Grecia: Producte: Struguri, strugurei (corinte), smochine, vin, unt de lemn, masline, miere, ceară, bumbac, țabac, spongii, mătase, săpun, plumb, zinc, mangan.
Orașe: Atena 167, Piraeus 72, Patras 38, Kerkyra 28.

Italia: Producte: Vin, mătase, unt de lemn, portocale, lămâie, castane, smochine, roșcove, corinte, mandule și alte fructe sudice, rachii, orez, unt, cânepă, corale, marmură, alabastru, sticlărie venețiană, mozaice, sardine, carne, ouă, sulfur, fier, zinc, aramă, ozocerită, pălării de paie, lână, colorii.
Orașe: Roma 539, Neapole 723, Milano 599, Torino 428, Palermo 342, Genua 272, Florența 233, Catania 212, Bologna 173, Veneția 161, Mesina 126, Livorno 105, Bari 104.

Norvegia: Producte: Pești, scrumbii, raci, lapte condensat, unt, conserve, celuloză, aramă, metale, cuie, chibrite, lemn pentru construcții.
Orașe: Cristiania 243, Bergen 77, Trondhjem 45, Stavanger 37, Dramen 25.

Olanda: Producte: Vite, oi, porci, margarină, unt, caș, scrumbii sărate și afumate, in, rachiu, olărie, hârtie, zahăr. **Orașe:** Amsterdam 574, Rotterdam 427, Haga 281, Utrecht 120, Groningen 75, Haarlem 70.

Portugalia: Producte: Vin, plută, pești, conserve de pești, lemn, sare, sulfur, aramă, metale, delicatose, masline, țesături de bumbac. **Orașe:** Lisabona 356, Porto 168, Braga 24.

România: Producte: Grâu 858 mil. kg., cucuruz 739 mil. kg., orz 296 mil. kg., săcară 57 mil. kg., ovăs 175 mil. kg., făină, vin, petrol și țiței (315 mil. kg.), benzină 109 mil. kg., fier 6 mil. kg., ouă, tăbac, vite, oi și capre, porci, cânepă, piei. **Orașe:** București 320, Iași 80, Galați 66, Brăila 61, Ploești 49, Craiova 46, Botoșani 34, Bârlad 25, Focșani 25, Buzeu 24, Turnu-Severin 21, Tulcea 21, Piatra 19, Băcău 17, Roman 17, Huși 17, Constanța 16.

Rusia: Producte: Grâu 378 mil. kg., săcară 86 mil. kg., ovăs 127 mii kg., cereale, cucuruz 125 mil. kg., făină, mazere, in, cânepă, petrolu 78 mil. kg., zahăr, vite, porci, pielărie, fier, aramă, icre negre, spirt, lemne. Din Finlanda: lemne, hârtie, potașe, rășină, ovăs, săcară, piei, oțel și fier, pești, lapte și brânză. **Orașe:** St.-Petersburg 1908, Moscova 1481, Varșovia 856, Odesa 479, Chijev, 447, Lodz 396, Riga 325, Charchov 220, Saratov 199, Vilna 186, Casan 167, Astrachan 150, Iekaterinoslav 149, Tula 130, Rostov 121, Samara 121, Chișineu 119, Nișni-Novgorod 104.

Serbia: Producte: Prune uscate, poame, lână, grâu, vin, porci, cai, galițe, funii, doage, cânepă, metale. **Orașe:** Belgrad 90, Niș 25, Craguievaț 18, Leskovaț 14, Pojarevaț 14.

Spania: Producte: Vin 174 mil. l. portocale, lă-mâie, struguri, alune, fructe (în 1908) 586 mil. kg., piper, mătase, șofran, plută, unt de lemn, rășină, orez, sare, conserve, rachiu, argint, fier, aramă, plumb, zinc, mercuriu, hârtie, ghete. **Orașe:** Madrid 598, Barcelona 587, Valencia 233, Sevilla 155, Malaga 136, Murcia 125, Zaragoza 112, Cartagena 100, Bilbao 94, San Sebastian 93, Granada 77, Valadolid 72, Lorca 70, Cadiz 67, Cordoba 65.

Suedia: Producte: Fier și oțel (în a. 1911) 428 mil.kg., zinc, ovăs, vite, cai, carne, pești, blane, hârtie, ciment, lemne, chibrite, pietri. **Orașe:** Stockholm 347, Göteborg 171, Malmö 90, Norrköping 47, Gäfle 35, Hälsingborg 33.

Turcia: Producte: Cereale, leguminoase, covoare, mătase, pielărie, compoturi și dulcețuri, broderii, miere, ceară, spumă de mare, vin, țabac, ulei de trandafiri. **Orașe:** Constantinopol 943.

IV. Tabloul raselor europene.

<i>Rassa latină:</i>		Norvegieni	2·5 mil.
Francezi	45 mil.	Svedezi	5 „
Italieni	36 „	Total	132 mil.
Spanioli	20 „	<i>Celți</i>	2·5 mil.
Români	13 „	<i>Greci</i>	4 „
Portughezi	6 „	<i>Leți</i>	5 „
Total	120 mil.		
<i>Rassa slavă:</i>		<i>Rassa mongolă:</i>	
Ruși	107 mil.	Maghiari	10 „
Slavii din Austro-Ungaria	22 „	Finlandezi	2·6 „
Slavii din Balcani	14 „	Osmani	1·6 „
Total	143 mil.	Ginți turcești	6·9 „
		Total	21·1 mil.
<i>Rassa germană:</i>		<i>Albanezi</i>	1·5 „
Englezi	44 mil.	<i>Baști</i>	0·6 „
Germani	78 „	<i>Țigani</i>	0·6 „
Danezi	2·5 „	<i>Armeni</i>	0·4 „

V. Coloniile europene.

Nr.		Suprafața	Locuitorii	Pe 1 km ²	Productele de export
1.	Belgia	2.350,000	15.003,350	6·4	Cauciuc, (34 mil.) fildes, (5 mil.) uleu, cafea, fructe sudice, copal.
2.	Britania- mare	328,000	260,899		Portocale, smochine.
	<i>Asia:</i> Ciprus, Ceylon, Malacca, Penang, Singapur Labuan, Hangcong, Veihaivei, Borneo (nord.), Camaran, Ins. Bahrein	420,557	8.492,949	29	Orez (2439 mil. kgr.), grâu (1286 mil. kgr.), cafea (14 mil.), ceaiu (116 mil.), bumbac (451 mil.), Jută (647 mil.), mătase (900,000kgr.), piei de animale, indigo.
	<i>India:</i>	4.859,109	316.084,537	65	Rășini, opiu, zahăr, rum, tăbac, sare, salitră, gumi, chinin, fildes, pietri scumpe.
	<i>Australia:</i> întreg continentul. Selandă-nouă, Ins. Viti (Fidgi) și Tonga	8.262,509	6.399,838	0·6 3·8 23·5	Lână, aur, argint, grâu, cucuruz, țanin, ovăs, făină, in, tăbac, aramă, plumb, stibiu, cositor, caș, zahăr, rum, măr-gariare, guano și diferite fructe sudice.
	<i>America:</i> Canada	9.897,571	7.192,338	0·7	Grâu (11,809 mil.), ovăs (201 mil.), linte (17 mil.), cartofi (37 mil.), cucuruz (159 mil.), piei, poiașe, lână, vite, cai, blănării, aur, argint, aramă, petrol.

Nr.	Suprafața	Locuitorii	Pe 1 km.	Productele de export
	<p>India-vestică: Ins. Iamaica, Bermundă, Bahama, Barbados, Leeward</p> <p><i>America-sudică</i>: Honduras, Guayana</p> <p>Falklanda, Georgiile-de-sud</p>	<p>437,987</p> <p>2.285,448</p> <p>1-5</p> <p>0-2</p>	<p>7-8</p> <p>1-5</p> <p>0-2</p>	<p>Producte sudice în deosebi zahăr, rum, cafea (4 mil. kgr.), țabac, bumbac, orez, coșenile indigo, cacao, lemne: mahagon, fucsîn, asfalt, rășină, pești, oleiu.</p> <p>Lână, carne sărată, oi.</p>
	<p><i>Africa</i>: Colonia Cap. Natal. Transval, Orange, Basuto, Rhodesia, Țara Becuanilor, Nyasa, Nigeria-nordică și sudică, Sierra-Leone, Gambia, Țermurii de aur, Insulele St. Elena, Mauriciu, Seychileles, Protectorat în Uganda, Somali, Sansibar.</p>	<p>6.211,584</p> <p>36.744,160</p>	<p>0-2</p> <p>205 (Maun-tilins)</p> <p>0-2 (Be-ctiania)</p>	<p>Lână, cereale, pene de paseri (struș) 340,000 kgr.), fildeș, aramă, aur, argint (1-6 mil.), asbest (1-6 mil.), diamante 5.587,000 carate. Tot felul de fructe sudice. Din partea ostică pipet, scorțișoară, cauciuc, copal, bagă, indigo.</p>
3.	<p>Coloniile Farøer, Islanda, Groenlanda, Ins. Vestindice.</p>	<p>194,643</p> <p>143,260</p>	<p>0-7</p>	<p>Pești, lână, blănării, balene, oase de balene. India-vestică rum, cafea.</p>
4.	<p><i>Africa</i>: Algeria, Tunis, Senegal, Niger, Mauretania, Guinea, Dahomé, Congo, Somalia</p>	<p>5.476,524</p> <p>29.838,117</p>	<p>6</p>	<p>Vin (154 mil. fr.), cereale (60 mil. fr.), zinc (19 mil. fr.), fosfate (39 mil. fr.), fructe sudice (13 mil. fr.), mineră- iuri de fer (12 mil. fr.), țabac (13 mil. fr.), masline, lână (11 mil. fr.), gumi, lemne: mahagon, cafea, cacao, fildeș.</p>
	<p><i>Asia</i>: India anterioară, India chineză.</p>	<p>717,009</p> <p>19.437,379</p>	<p>557</p> <p>69</p>	<p>Piper, moșus, mătase, zahăr, melasă, bumbac, vanilie, ananas, lemne, țabac.</p>

Nr.		Suprafața	Locuitorii	Pe 1 km. ²	Productele de export
	<i>In Oceanul indic</i> : Reunion, Madagascar, Cergueele, Co- more, Caledonia-nouă, Tahiti etc.	623,770	3.327,545	90 — 3	Cafea, zahăr, vanilie, tábac, bumbac, indigo, ceaiu, orez, nichel (4·5 mil. fr.), cobalt (2·1 mil. fr.), crom (2·4 mil.)
	<i>America</i> : Guyana, Ins. vest- indice și nord-americeane	82,000	417,896	0·5 184	Guano, os de pește, zahăr, rum, cafea, bumbac, vanilie, ricin, piei, aur.
5.	<i>Germania</i> Togo, Africa-vestică. Guinea nouă, Arhipelagul- Bismarck, Ins. Caroline, Ma- riane, Marshall, Samoa.	2.658,505	12.602,971	4·7	Cauciuc, fildes, bumbac, cafea, cacao, ceară. Africa sudvest.: diamant, aramă, plumb, pene, lână, trestie. Fosfate, copră, sgoici, cauciuc, pa- seri (paradisului).
6.	<i>Italia</i> Eritrea și Somali . . . . . Tripolis. (Barca) Cirenaica	490,110 1.051,000	679,551 1.000,000	1·4 0·9	Pielărie, unt, cereale, mărgăritare. Cereale, pene, lână, fildes, sare, pi- per, spongii, piei.
7.	<i>Olanda</i> <i>Asia</i> : Iava, Borneo, Su- matra, Celebes, Bali, Lum- bock, Timor.	1.520,628	37.717,377	25	Cafea (16 mil. kgr.), zahăr (1317 mil. kgr.), tábac (61 mil. kgr.), cositor (18 mil. kgr.), ceaiu (15 mil. kgr.), chinin (7·8 mil. kgr.), orez (61·8 mil. kgr.), scorțoasă (200,000 kgr.), piper (21·5 mil. kgr.), trestie, sago, cocheniile, gutaperca.
	<i>America</i> : India-vestică Cu- raço	1.131	54,469	42·2	Zahăr, cafea, bumbac, curaço, lemn de Quassia și cedru.
	America-sudică, Guyana	129,100	86,233	0·7	Tábac, banane, fosfate, dividivi.
	Guinea nouă	394,789	487	0·0	Mărgăritare, cauchiolin, trestie, lemne sago.

Nr.		Nr.	Suprafața	Locuitorii	Pe 1 km. ²	Productele de export
8.	Portugalia	<i>Africa:</i> Ins. Cap verde, Guinea, Thomé, Angola, Mo- çambique, Sambia.	2.069,961	7.705,645	30·8	Vin, zahăr, cucuruz, orez, fructe su- dice, ricin, zahăr, fildeș, ceară, aur (prav de aur), aramă, ambra, pești.
		<i>Asia:</i> India-anterioară și Macao	19,918	879,796	44	Bumbac, zahăr, orez, piper, cânepă, cositor, cafea, ceară, canchiolin, sare.
9.	Rusia	<i>Asia:</i> Caucașia, Sibiria, Asia-centrală	16.654,283	29.928,600	1·7	Lână, bumbac, mătase, țifeiu (pe- troleu), sare, maugan, aur, argint, fer, plumb, aramă, grafit, blănării, fildeș, fosil, cereale.
10.	Spania	<i>Africa:</i> Guinea, Rio de Oro	213,106	303,846	1·4	Fildeș, vin de palmieri, cacao.
		Ins. Canare	7,273	358,564	49·3	Vin, fructe, tăbac.
11.	Turcia	<i>Asia:</i> Asia-mică, Armenia, Siria, Mezopotania, Arabia.	1.766,800	16.898,700	10	Fructe sudice, lămâie, portocale, smochine, curmale, cereale, vin, opiu, șafan, oleiu, asfalt, spumă de mare, aramă, tăbac, mătase, țesături (co- voare).
		<i>Africa:</i> Egipt sub protec- toratul Angliei.	994,300	1.287,360	11·3	Bumbac, sămânță de bumbac, țigări, orez, ceapă, piei.
		Sudanul egiptean	2.040.000	2.670,000	11	Gumi, pene de struț, piei.

VI. Cele mai mari puteri armate.

Statul	In timp de pace	In războiu	Tonuri	M a r i n a		
				Corăbii	Tonuri	Soldați
Rusia	1.384,000	3.616,000	5830	406	2670	43,500
Germania	626,400	5.000,000	4968	307	3427	62,010
Austro-Ungaria	396,100	1.872,000	1864	157	1291	18,000
Italia	291,300	3.406,300	4146	273	1604	32,100
Francia	608,000	4.053,000	3180	450	2815	44,200
Britania mare	486,200	1.081,000	2068	556	2430	170,400
Japonia	290,000	1.500,000	1440	195	735	76,300
Statele unite	85,200	1.000,000	1488	158	1457	49,300
Spania	127,400	680,000	768	32	366	—
România	99,100	310,000	1044	31	101	2,350
Bulgaria	58,400	200,000	1080	10	—	—
China	150,000	150,000	700	16	122	—

VII. Tabela comparativă a monetelor.

T ă r i l e	Bani obicinuiți	Val. in cor.	
Anglia	1 livră sterling = 20 schilling 1 schil. 20 d.	24	02
America de Nord	1 dollar = 100 cents	4	95
Arabia	1 mochath = 80 kab	4	20
Argentina	1 peso fuerte = 100 centavos	4	02
Australia	1 liră sterling 20 schil., 1 schill. = 12 d.	24	—
Austro-Ungaria	1 coroană = 100 fileri	1	—
Belgia	1 franc = 100 centimes	—	96
Brazilia	1 milreis = 1000 reis	2	81
China	1 kaykuantael = 1000 cash	7	68
Danemarca	1 krona = 100 oere	1	33
Egipt	1 piaster = 40 para = 3 asper	—	25
Finlanda	1 markka = 100 pfenni	—	96
Francia	1 franc = 100 centimes	—	96
Grecia	1 drachme = 100 lepta	—	87
Germania	1 marcă Mk. = 100 pfeningi	1	18
Japonia	1 itzebou	1	80
India de est	1 rupia = 1 onoras = 12 piec	2	40
Italia	1 liră = 100 centesimi	—	95
Mexico	1 pesso = 100 centavos	5	20
Holandia	1 florint = 100 centus	1	98
Persia	1 toman = 2 panabat = 10 s.	11	16
"	1 keran = 10 senar = 10 bisti = 10 d.	1	11
"	1 rupia de argint	1	96
Portugalia	1 milreis = 1000 reis	5	33
România	1 leu = 100 bani	—	96
Rusia	1 rublă de argint = 100 kopeka	2	54
Spania	1 peseta = 100 cents	—	96
Svițera	1 franc = 1000 rapen	—	96
Svedia și Norvegia	1 coroană = 100 oere	1	35
Serbia	1 piaster	—	20
"	1 dinar = 100 para	—	96
Turcia	1 piaster = 40 para = 3 asper	—	22
Spania	1 don. = 20 reales = 100 cent	5	04

VIII. Țările independente

	Numele	Suprafața în mil Km ²	Locuitori în mii	Locuitori pe 1 km ²	Religie	Orașe (mii locuitori)
Asia	China, republică	4,912	364,399	74	Confucianii, budhiști, [foi] taoiști, mohamedani, catolici și evangeliști.	Peking 693, Hsiangtan 1000, Hsingan 1000, Cian-Ciou 500, Canton 900, Hamcon 826, Tientsin 800, Șanghai 601, Fuciou 624, Ciung-King 598, Su-ciou 500, Ning-Po 400, Hang-ciou 350, Nanking 267, Cingkiang 184, Vuciau 129, Amoy 114.
	și Tibet	10,948	374,700	34		
	Japonia, împărăție	671	68,606	102	confucianii sintoiști budhiști creștini	Tokio 2186, Osaka 1227, Kioto 442, Jokohama 394, Nagoia 378, Cobe 378.
	Persia	1,646	9,500	5·8	Mohamedani, [șiți, suniți]	Teheran 280, Tebris 200, Ispahan 70, Meșhed 60, Kerman 60, Balfuruș 50.
Africa	Abesinia împărăție	1,120	8,000	7·1	copti, creșt., moh., iudei	Addis-Abeda 50 - 80, Harar 40, Ankober 7, Gondar 5.
	Liberia	95	1,500	15·7	creșt., păg.	Monrovia 5, Harper 3, Edina 5.
	Maroco	456	7,000	15·4	Mohamedani	Fes 140 - 150, Maroco 50, Miknâsa 25, Tanger 20, Mogador 20.
America	Argentina	2,950	7,121	2·4	rom.-cat.	Buenos-Aires 1330, Rosario 201, Cordoba 95, La Plata 95, Tucuman 66, Santa Fe 48.
	Bolivia	1,470	2,267	1·4	Rom.-ct., Ind. sălb.: păg.	La Paz 79, Cochabamba 28, Potosi 25, Oruro 22, Sucre 21.
	Brasilia	8,525	21,115	2·6	rom.-cat. păgâni: 1 mil.	Rio-de-Janeiro 884, Sao-Paulo 332, Bahia 265, Para 190, Pernambuco 150, P.-Alegre 90, S.-Luis 60, Fortaleza 50.
	Chile	763	3,329	4·3	rom.-cat. păgâni	Santiago 333, Valparaizo 162, Concepcion 55, Iquique 40, Talca 38.
	Columbia	1,206	4,313	3·5	rom.-cat.	Bogota 120, Medellin 53, Bucaramanga 25, Cartagena 25.
	Ecuador	307	1,500	5	rom.-cat.	Quito 80, Guayaquil 51, Cuenca 30, Riobamba 18.
	Mexico	1,987	15,063	7·5	rom.-cat.	Mexico 471, Guadalajara 119, Puebla 101, S.-Luis-Potosi 83, Veracruz 45, Leon 57.
	Peru	1,769	4,559	2·6	rom.-cat.	Lima 141, Calao 34, Arequipa 34, Cuzco 30, Cerro-de-Pasco 13.
	Statele-Unite	9,728	101,842	10·5	rom.-cat., metodisti, baptiști, luterani, presbiteriani, congre-gationaliști, episcopali, reformati, iudei, mormoni, și alte secte religioase.	Washington 331, New-York 4767, Chicago 2185, Philadelphia 1549, St.-Louis 687, Boston 671, Cleveland 561, Baltimore 558, Pittsburg 534, Detroit 466, Buffalo 424, San-Francisco 417, Milwaukee 374, Cincinnati 364, Newark 347, New-Orleans 339, Los-Angeles 319, Minneapolis 301, Jersey-City 268, Kansas 248, Seattle 237, Indianopolis 237, Louisville 224, Providence 224.
	Venezuela	942300	2,713	3	rom.-cat.	Caracas 57, Maracaibo 50, Valencia 40, Barquisimeto 31, Barcelona 13, Bolivar 12.

din alte continente.

Import	Export	Produse exportate	Trenuri in km.	Scrisori milioane
in mil. Mk.				
1,417	1,051	Ciaiu, (56 mil. kg.), mătase, țesături de mătase, zahăr, țabac, porțelan, bumbac, hârtie, evantaie, lemne cassia, tuș și lacuri, haine și piei.	8,697	
818	852	Mătase, bumbac, ciau, orez, țabac, aramă, camfor, ceară, cărbuni, porțelan, lac, ulei de pește, obiecte de hârtie și bronz.	8,255	1,519
168	141	Mătase, opiu, țabac, păstăioase, orez, bumbac, perle, șafran, assafoetida, gumi, ulei de trandafiri, pietri scumpe-turchis, covoare, mandule, poame, bucate.	54	1·5
8·5	10·6	Cafea, aur, fildeș, miere, ceară, gumi, piei.	309	—
4·1	3·8	Colori (Arrow), uleu, cafea, zahăr, ingver, indigo, fildeș.	—	—
58·2	42·7	Păstăioase, lână, piei, mandule, gumi, pene, fructe sudice, pantofi.	—	—
1,485·5	1,315	Lână, piei, oase, carne, soda, achat, aramă, argint, plumb.	28,636	720
65	81	Cositor, argint, aramă, aur, cacao, cauciuc, bismut, chinin.	1,022	5·9
728	958	Cafea, bumbac, pissaba, zahăr, țabac, gumi, diamant și pietri scumpe, aur, cacao, cauciuc, castane.	21,778	643
456	504	Salpetru, argint, aur, aramă, cereale, piei, oase, bor.	5,804	75
71	54	Cafea, aur, argint, aramă, cauciuc, fildeș vegetal, cacao, banane.	988	3
32	54	Cacao, cauciuc, cafea, pălării de paie, aur, argint.	563	9
404	303	Aur, argint, plumb, piei și animale, vanilie, cafea, lemne, sarsaparila, coșenile, mărghăritare, cărbuni.	24,717	200
94	136	Zahăr, sare, orez, chinin, guano, salitră, aur, mercuriu, argint, cocaină, pălării.	2,680	21
7,329	7,182	Bumbac, cereale, șuncă, slănină, carne de porc, petrolu, cărbuni, țabac, mașini, oțel, mercuriu, aramă, zahăr, hârtie.	392,808	21,706
46	70	Cafea, cacao, piei, aramă, chinin, dividivi, indigo, țabac, lemne, asfalt.	872	12

IX. Pământul și locuitorii lui.

	Km ²	Numărul locuitorilor	Pe 1 km ²	%
Europa	9.913,400	446.133,000	45	27·8
Asia	44 309,800	847 674,000	19	52·5
Africa	29 820,200	137 500,000	4·6	8·5
Australia și Oceania	8.962,500	7 324,000	0·8	0·4
America	42.106,000	175.720,000	4 2	10·8
Antartica (polul sud)	13.599,600	—	—	—
	148.671,500	1,614.351,000	11	100·0

X. Rasele omenești.

Rasa malaieză (Polinezia)	47 mil.	3·0%
„ indiană (mestiji, zamboși) America	41	2·6%
„ mongolă	478	30·6%
„ neagră (africană)	104	6·6%
„ drăvida	60	3·8%
Papuanii (australieni)	3	0·2%
Rasa (caucazică) mediterană	832	53·2%

XI. Religiiunile pământului.

	în milioane	%
Creștini	570	35·8
Greco-orientali	130	7·7
Romano-catolici	273	17·4
Reformați	167	10·7
Mohamedani	223	14·2
Israeliti	12	0·8
Monotești	805	50·8
Bramani	210	13·4
Budhiști	394	25·2
Păgâni	166	10·6
Politești	770	49·2
	1,565	

Victor Stanciu.

Știri școlare.

1. Personalul școlii și al internatului.

A. Personalul școlii.

1. Director:

Dr. Vasile Bologa, profesor ord. și director definitiv, a predat limba română și istoria patriei în clasa IV și pedagogia de casă în cursul compl., (9 ore pe săpt.). Ani de funcțiune: 25.

2. Profesori:

Eugenia Tordășianu n. Iovescu, prof. ord. definitivă, a predat aritmetica și geometria în clasa I—IV, igiena și economia de casă în cl. IV și gimnastica în cl. I—IV, (21 ore pe săpt.). Ani de funcțiune: 18.

Dr. Eleonora Leményi, prof. ord. definitivă, a predat limba maghiară în clasa III—IV, istoria în clasa III, limba franceză în toate clasele și limba maghiară și germană în cursul compl., (20 ore pe săpt.). Ani de funcțiune: 5.

Victor Stanciu, prof. ord. definitiv, a predat geografia în clasa I—III, istoria naturală în clasa I—II, chimia în clasa III, fizica în clasa IV, limba română în cl. I, fizica și chimia de casă în cursul compl., (22 ore pe săpt.). Ani de funcțiune: 4.

Dr. Emil Precup, prof. ord. provizor, a predat limba română în clasa II—III, limba germană în cl. II—IV și limba română în cursul complementar, (20 ore pe săpt.). Ani de funcțiune: 1.

Lucreția Grecean, profesoară suplinitoare, a predat limba maghiară și caligrafia în clasa I—II și economia de casă în cursul complementar, (12 ore pe săpt.). Ani de funcțiune: 1.

Elena Borcia n. Siandru, profesoară suplinitoare, a predat limba germană în clasa I, lucrul manual în clasa I—IV și în cursul compl., (18 ore pe săptăm.). Ani de funcțiune: 4.

3. Catiheți:

Mateiu Voileanu, asesor consistorial, a predat religiunea elevelor gr.-ort. în toate clasele.

Nicolau Togan, protopop gr.-cat., a predat religiunea elevelor gr.-cat. în toate clasele.

4. Instructori:

Dr. Silviu Dragomir, profesor seminarial, a predat istoria în cursul compl. (2 ore pe săptăm.).

Silvia Togan, absolventă de academia de pictură din Budapesta, a predat desemnul în clasa I—IV (8 ore pe săptăm.) și ore particulare de pictură.

Delia Olariu, absolventă a conservatorului de muzică din Viena, a predat muzica vocală în clasa I—IV (5 ore pe săptăm.) și a instruat în pian 18 eleve.

Selma Mökesch, absolventă a institutului «Musikschulen-Kaiser» din Viena, a instruat în pian 8 eleve.

Elsa de Heldenberg măr. Hezel, absolventă a conservatorului de muzică din Viena, a instruat în violină 3 eleve. A fost substituită în anul acesta prin d-șoara *Hedviga Schuster*.

Alexandrina Moga, a instruat în pian 13 eleve.

Cornelia Man, a instruat în pian 20 eleve.

Ana Voileanu, absolventă a Academiei de muzică din Viena, a instruat în pian 14 eleve.

B. Personalul internatului.

a) Directorul școalei este totodată și al internatului.

b) Directoara internatului: *Ana Broștean*.

c) Medic de casă: *Dr. I. Beu*.

d) Ajutoare: două guvernante și trei bone.

2. Materialul de învățământ predat în anul școlar 1912/1913.

a) In cursurile ordinare.

Clasa I.

1. Religiunea și morala, 2 ore pe săptămână, conform dispozițiunii autorităților noastre confesionale.

2. Limba română, 4 ore. Lectură: a) *Proză*: 1. Capra cu trei iezi. 2. Prâslea cel voinic și merele de aur. 3. Cenușotcă. 4. Cerbul. 5. Povestea lui Harap Alb. 6. Ionea mamei. 7. Labirintul și firul Ariadnei. 8. Hercule și cele 12 isprăvi ale lui. 9. Fata babei și fata moșneagului. 10. Domnișorul sau sticlețul și legenda lui. 11. Detunata și legenda ei. 12. Scărișoara și ghețarul de acolo. 13. Elefantul. 14. La vânătoarea de lei. 15. Apa și focul în credințele poporului român. 16. Regele Ștefan cel sfânt. 17. Năvălirea Tătarilor în Ungaria. 18. Două căințe. b) *Poezii*: 1. Racul, broasca și știuca. 2. Inșiră-te mărgărite. 3. Smeoaica. 4. Sfârșit de toamnă. 5. Movila lui Burcel. 6. Armingenii. 7. Oaspeții primăverii. 8. A doua înviere. 9. Nunta în codru. 10. Soarele și luna. 11. Gruia. 12. Frământări deșarte. 13. Revedere. 14. Ce te legeni codrule? 15. Rugămintea din urmă.

Gramatică: Pe baza lecturii propoziția simplă, părțile ei principale și secundare; părțile vorbirii, cu deosebire substantivul, adjectivul, pronumele și verbul; declinarea și conjugarea în formele lor principale. Teme în clasă la două săptămâni odată. Manual: Carte de cetire, de V. Onițiu.

3. Limba maghiară, 4 ore. Deprindere în citirea logică cu pronunție și intonare corectă. Învățarea pe înțeles a cuvintelor din piesele cetite. Traducere, reproducere și conversație. Lectură: a) *Proză*: 1. A két utas és a fejsze. 2. Kié az elsőség? 3. Zivatar. 4. A golya. 5. Az idő beosztása. 6. A holló és a róka. 7. A tyúk és a galamb. 8. A pulyka és a pávatoll. 9. A róka és a szőlőfürt. 10. A szomorúfűz. 11. A húnok és a magyarok eredete. 12. Szent István. 13. Szent László. 14. Nagy Lajos. 15. Az égtájak. 16. A föld felülete. 17. Folyó- és állóvizek. 18. Szülőföld és lakóhely. b) *Poezii*: Pósa Lajos: Ébredjetek. Tompa Mihály: A pók versenye. — Népdal a XVII. századból. — Gyulai

Pál: A szél és a nap. Petőfi Sándor: Füstbe ment terv. Kisfaludy Károly: Szülőföldem szép határa. Szabolcska Mihály: Karácsonykor. Vörösmarty Mihály: Az anyátlan leányka.

Pe baza lecturii analiză gramaticală și sintactică între marginile propoziției simple. Elemente de ortografie. Teme corăspunzătoare în clasă. — Manual: Carte de cetire și Gramatică maghiară, de M. A. Ferenciu. Partea I.

4. Limba germană, 2 ore. Numirile germane ale obiectelor din școală. Scrierea lor pe tablă și în caiete, întâi cu litere latine, pe urmă cu litere gotice. Exerciții de vorbire și de scriere cu cuvintele învățate. Alfabetul gotic. Cetire din carte: a) *Proză*: 1. Der Fuchs und die Trauben. 2. Der Jahrmarkt. 3. Der menschliche Körper. 4. Der Garten. 5. Der Löwe und der Hase. 6. Die Grille und der Schmetterling. 7. Die zwei Pflugschare. 8. Die Wohltätigkeit. 9. Das seltsame Rezept. 10. Die junge Schwalbe. 11. Seltsamer Spazierritt. 12. Teuere Eier. 13—16. IX, XVI, XIX, XXVI, XXVII Übung. b) *Poezii*: 1. Wind und Sonne. 2. Das Korn. 3. Liebe zu den Eltern. 4. Die traurige Geschichte vom dummen Hänschen. 5. Der Faule. c) S'au arătat mai multe *icoane* și s'au descris în limba germană. d) Cu cele mai înaintate s'au cetit și câteva povești din colecția fraților *Grimm*. — Deprinderi gramaticale. Conversație. Teme. — Manual de limba germană, de Dr. Constantin Lacea. P. I—II.

5. a) *Aritmetica*, 4 ore. Cele patru operațiuni cu numere întregi și fracțiuni zecimale. Diferite măsuri. Sistemul de bani din patrie. Probleme de rezolvat mental la tablă și în caiete.

b) *Geometrie și desemn geometric*: Intuirea și descrierea celor mai simple figuri plane (triunghi, patruunghi, poligon, cerc). Unghiurile și măsurarea lor. Congruența, asemănarea și simetria figurilor. Suprafața pătratului și patruunghiului dreptunghi. — Manual: Aritmetica pentru școale medii de Beke Manó, în românește de A. Ciorța.

6. *Istoria naturală*, 3 ore. Zoologia: mamifere de casă, de câmp și de pădure; paserile de casă. Botanica: Fructele plantelor; intuirea și descrierea unor plante vii pentru cunoașterea formei și organelor plantelor. — Manual: Curs elementar de botanică și zoologie etc. de G. Chelariu.

7. Geografia, 2 ore. Noțiunile geografice fundamentale. Geografia Ungariei. — Manual: Geografie pentru școale civile etc. de A. Márki, trad. de I. Popovici.

8. Lucru de mână, 2 ore. O păreche de ciorapi pentru copii. Dantele împletite și croșetate. Chindisiri, cu puișori în cruci pe amândouă părțile egal (Holbein).

9. Desemn, 2 ore. Desemn cu mâna liberă: deprinderea mâinii piin desemnarea de diferite linii și figuri și aplicarea lor la compoziții libere. Exerciții de penel și aplicarea figurilor deprinse la compoziții. Studiarea motivelor din ornamentică și aplicarea lor la compoziții. Desemn după obiecte plane.

10. Caligrafia, 1 oră. Scriere cu litere latine și gotice.

11. Muzica vocală, 2 ore. Notele din cheia violinei, pauzele, exerciții unisono. Cântece.

12. Gimnastica, 2 ore. Exerciții libere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Clasa II.

1. Religiuinea și morala, 2 ore, conform dispozițiunii autorităților noastre confesionale.

2. Limba română, 4 ore. Lectură: a) *Proză*: 1. Povestea lui Harap Alb. 2. Fata babei și fata moșneagului. 3. Detunata și legenda ei. 4. Stefan-Vodă și Turcii. 5. Bălaurii. 6. Plaiul Țătarilor. 7. Labirintul și firul Ariadnei. 8. Ioan Hunyadi. 9. Romulus și Remus. — Intemeierea Romei. 10. Domnia și moartea lui Romulus. Lectură privată: Povestile lui Slavici și ale lui Pamfilie. b) *Poezii*: 1. Mănăstirea Argeșului. 2. El-Zorab. 3. Racul, broasca și știuca. 4. Concertul în luncă. 5. Cănele soldatului. 6. Ce te legeni codrule. 7. Nunta Zamfirei. 8. Iarna pe uliță. 9. Gazel. 10. Frumoasa Irină. — Manual: Carte de cetire, de V. Onițiu.

Gramatică: Pe baza lecturii părțile propoziției și ale vorbirii, formele de declinare și conjugare mai amănunțit; fraza, propoziții principale și secundare. — Teme în clasă la două săptămâni odată.

3. Limba maghiară, 4 ore. Lectură: a) *Proză*: 1. Az árvalányhaj. 2. A tordai hasadék. 3. A balatoni kecskekörmök. 4. Eperjes. 5. Az Alföld. 6. A magas Tátra. 7. Erdély lakói. 8. Árpád

a honfoglaló. 9. Szent István. 10. Szent László. 11. A keresztes háborúk. 12. A tatárjárás. 13. Nagy Lajos. 14. Hunyadi János. 15. Mátyás király. 16. A mohácsi vész. 17. A szentírás (Herczeg F.) 18. A kis csizmák (Mikszáth K.) *b) Poezii*: Petőfi Sándor: Szülőföldemen. Falú végén kurta kocsmá. A tintás üveg. Az árva leány. Tompa: Az ibolya álmai. Gyulai Pál: Éji látogatás. Arany János: Rozgonyiné. — Sólyommadár (Néprománc).

Din gramatică: Propozițiile simple, amplificate și compuse. Conjugarea verbelor regulate; amândouă formele în timpurile principale, modul indicativ, optativ și conjunctiv; declinațiunea substantivelor și comparațiunea adjectivelor. Părțile principale ale propoziției. Exerciții de conversație. Teme scripturistice corăspunzătoare în clasă. — Manual: Carte de cetire și Gramatică maghiară, de M. A. Ferentiu. Partea I.

4. Limba germană, 3 ore. Lectură: *a) Proză*: 1. Das Riesenspielzeug. 2. Das zerbrochene Hufeisen. 3. Die Bienen. 4. Eile mit Weile. 5. XII Übung. 6. Das Pferd. 7. Die Sperlinge unter dem Hute. 8. Das gestohlene Pferd. 9. Sprichwörter und Sprüche. 10. XXVII Übung. 11. XXVIII Übung. 12. Die Familie. 13. Die Vögel. 14. Ein Brief. Cu elevele mai înaintate: «Reinecke Fuchs». *b) Poezii*: 1. Die wandelnde Glocke. 2. Heidenröslein. 3. Der Blinde und der Lahme. 4. Der weisse Hirsch. 5. Der betrogene Teufel. 6. Der Vater und die drei Söhne. Exerciții gramaticale. Conversație. Teme. — Manual de limba germană, de Dr. C. Lacea. Partea I—II.

5. Aritmetica, 3 ore. Cele patru operațiuni cu fracțiuni vulgare. Proporțiunea directă și inversă și aplicarea ei la regula de trei. Practica italiană.

Geometria: Cubul, prisma, cilindrul, piramida, conul și sfera, în general. Suprafața și volumul cubului și a prisme. Corpul și planul. Poziția drepte și a planului. — Manual: Aritmetica pentru școale medii, de Beke Manó, în românește de A. Ciortea.

6. Istoria naturală, 2 ore. *a) Zoologie*: Impărțirea sistematică a animalelor vertebrate. Descrierea reprezentanților principali ai animalelor nevertebrate. *b) Botanică*: Plante economice de toamnă; plante lemnoase care înfloresc primăvara. — Manual: Curs elementar de botanică și zoologie etc. de G. Chelariu.

7. **Geografia**, 2 ore. Geografia fizică și politică a Europei. Geografia Asiei în general, cu relevarea țărilor și coloniilor mai însemnate. — Manual de A. Márki, trad. de I. Popovici.

8. **Lucru de mână**, 3 ore. Practicarea elementelor cusutului pe obiecte mai mici trebuincioase. Brodatul literelor; diferite puncte de broderie aplicate la obiecte trebuincioase. Cârpițul, țesutul ciorapilor și al pânzei.

9. **Desemn**, 2 ore. Deprinderea mâinii. Desemnarea de obiecte plane și colorarea lor. Exerciții de penel. Ștudiarea motivelor de cusături naționale și compunerea de modele pentru lucrul de mână. Desemnarea de obiecte uzuale.

10. **Caligrafia**, 1 oră. Scriere cu litere latine și gotice.

11. **Muzica vocală**, 1 oră. Scale majore (dure), exerciții mai complicate unisono și în două voci. Cântece.

12. **Gimnastica**, 2 ore. Exerciții libere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Clasa III.

1. **Religiunea și morala**, 2 ore, conform dispozițiunii autorităților noastre confesionale.

2. **Limba română**, 4 ore. Lectură cu analiză corăspunzătoare: a) *Proză*: 1. Amintiri din copilărie, de I. Creangă. 2. Babilonul și Niniva. 3. Dacii și Romanii. 4. Firea și caracterul Romanilor. 5. Stejarul din Borzești. 6. Dac'a vrea Dumnezeu. 7. Alexandu Lăpușneanul. 8. Ioana Darc, fecioara de Orleans. b) *Poezii*: 1. Muma lui Ștefan-cel-Mare. 2. Peneș Curcanul. 3. Frații Jderi. 4. O scrisoare dela Muselim-Selo. 5. Trei, Doamne, și toți trei. 6. Rugămintea din urmă. 7. Baiazid și Mircea. 8. Noapte de vară. c) *Stilistică*: Stilul. Podoabele stilului. Tropii. Defectele stilului. Compoziția stilară cu genurile deosebite: Descrierea. Narațiunea cu felurile sale. Contemplațiunea și disertațiunea. Epistole. Documente din vieța practică: chitanța, obligația, etc. Proza și versul. Elemente de versificațiune.

În legătură cu materialul parcurs: teme scripturistice, la două săptămâni odată. Lectură privată. — Manual: Carte de cetire, pentru cl. III. gimn. și școale super. de fete, de V. Onițiu și Manual de stilistică pentru cl. IV. gimn. ș. a., de I. F. Negruțiu.

3. **Limba maghiară, 4 ore.** Traducere, analiză și reproducerea cuprinsului pieselor cetite cu graiul și în scris. Conversație. *Povești și legende*: A dal varázsa. A gondviselés. A balatoni rianás. Tél király országa. A veréb. *Din istoria Grecilor și Romanilor*: A trójai háború. Sokrates. Korjolán és Veturia. Kornélia. *Din istoria patriei*: Mária Terezia. Vajda-Hunyad. Erzsébet Királyné nevenapja Gödöllőn. *Poezii*: A jó hamar múlandó (Kisfaludy S.). A megfagyott gyermek (b. Eötvös J.). A madár fiához (Tompa M.). Mátyás anya. V. László. A gyermek és a szivárvány (Arany J.). Ősz elején. István öcsémhez (Petőfi S.). Hazámhoz (Szász K.). A lengyel anya (Tóth K.).

Pe baza pieselor tractate: exerciții sintactice, etimologice și de conversație. Teme scripturistice în clasă. — Manual: Carte de cetire și gramatică maghiară, de M. A. Ferențiu. Partea II.

4. **Limba germană, 3 ore.** Lectură: *a) Proză*: 1. Die Kunst jeden Tag glücklich zu sein. 2. Bunicul și nepotul. 3. Die Tiere und der Mensch. 4. Hercule la răspântie. 5. Alexander der Grosse als Knabe. 6. Krösus und Solon. 7. Der einfältige Junge. 8. Spartanische Erziehung. 9. Das wohlfeile Mittagessen. 10. Mai multe povești de Grimm. *b) Poezii*: 1. Der Schatzgräber. 2. Siegfrieds Schwert. 3. Die Grenadiere. 4. Des Knaben Berglied. 5. Erlkönig. 6. Der Postillon. 7. Johanna Sebus. 8. Die Kapelle.

Pe baza lecturii: exerciții gramaticale și conversație. Teme. — Manual de limba germană, de Dr. C. Lacea. Partea III și IV.

5. **Aritmetica, 2 ore.** Repeșirea fracțiunilor vulgare. Aplicarea fracțiunilor la regula de trei simplă și compusă. Calculul de procente. Împărțirea proporțională. — Manual: Aritmetica pentru școli medii, de Beke Manó, în românește de A. Ciortea.

Geometrie: Suprafața figurilor compuse din linii drepte (pătrat, pătrunghiu, dreptunghiu, romb, romboid, trapez, trapezoid, poligon etc.).

6. **Geografia, 2 ore.** Completarea cunoștințelor din geografia Ungariei, îndeosebi influința terenului asupra stării politice, economice și culturale din patrie. Geografia Africei, Australiei și Americii. — Manual de A. Márki, trad. de I. Popovici.

7. **Istoria, 2 ore.** Istoria evului vechiu și mediu până la descălecarea Maghiarilor. Istoria străveche a Maghiarilor. Primirea creștinismului și înființarea regatului ungar. Organizarea

din nou a țării sub regii din case diferite. Din istoria universală, în legătură cu istoria Ungariei și întrețesându-se în expunerea acesteia: luptele dintre papi și împărați; războaiele cruciate; feudalitatea și cavalerismul; războiul de 100 de ani; Habsburgii. — Manual: Istoria Ungariei, de Herczeg-Farkas. P. I. trad. de Dr. Eleonora Lemény.

8. Chimia, 3 ore. Noțiunile fundamentale din chimia anorganică și organică. Corpuri solide, licide și gazoase. Influența căldurii asupra stării de agregare a corpurilor. Apa și descompunerea ei prin electricitate. Hidrogenul. Oxigenul. Arderea în oxigen și în aer. Carbon, bioxid de carbon, oxid de carbon, hidrat de carbon (gazul de luminat). Aerul și respirația. Amestec, combinațiune, element. Cărbunele de piatră, grafitul, diamantul. Sulfurul și combinațiile lui (descolorarea). Fosforul și chibritele. Arsenul. Clorul și înălbirea. Acidele anorganice. Bazele. Săruri. Potasiu. Sodiu. Sarea comună, salitra, salpetrul, amoniacul. Calciul, silicea. Sticla. Lutul, porcelanul. Aluminiul. Pietri scumpe. Magnezia. Mineralele și rocele. Câteva roce mai însemnate. Schimbarea suprafeței pământului, factorii acestei schimbări. Elemente din geologie. Nutrirea plantelor (asimilarea). Amidon, zahăr, celuloză (hârtie). Fermenții. Alcoolul și beuturile alcoolice. Pânea. Oțetul. Acidele organice. Grăsimile; glicerina (săpun și luminiări). Materii colorante. Alcaloide. Albumine. Laptele și transformările lui. Materiile nutritive și conservarea alimentelor. — Manual: Chimia elementară etc. pentru gimnazii, școale civile, prelucrată după Dr. V. Hankó și Dr. H. Szterényi, de A. Vlaicu.

9. Lucru de mână, 3 ore. Croirea rufelor. O cămașă femeiască cu broderie albă. Un camizon cu broderie și o păreche de pantaloni femeiești cu broderie, toate cusute cu mâna. O batistă sau alt obiect trebuincios brodat. Modele înnodate.

10. Desemn, 2 ore. Desemn liber, mai ales după obiecte simple uzuale, redarea schimbărilor de perspectivă și a celor mai însemnate nuanțe de lumină. Exerciții de penel cu mâna liberă. Umbrirea și colorarea figurilor desemnate în perspectivă. Desemn artistic: deprindere în compunerea de modele pentru lucrul manual.

11. Muzica vocală, 2 ore. Structura gamei diatonice cu explicarea accidenturilor în diferite game. Caracterul gamelor

orientale. Intervalele perfecte, mari, mici, mărite și micșorate. Raportul între ritm și mișcare. Exerciții și cântece în 3 voci.

12. Gimnastica, 1 oră. Exerciții libere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Clasa IV.

1. **Religiunea și morala**, 2 ore, conform dispozițiunii autorităților noastre confesionale.

2. **Limba română**, 4 ore. Arta poeziei. Versificațiunea. Poezia populară și artistică. Genurile poetice (în poezia populară și artistică) pe baza analizei pieselor alese din autori români. Vieța și activitatea poezilor și scriitorilor mai însemnați din literatura română (secl. 19.) În legătură cu materialul parcurs: teme scripturistice și lectură corăspunzătoare.

3. **Limba maghiară**, 4 ore. a) *Lectură* din operele poezilor și scriitorilor din epoca înfloririi literaturii maghiare: Mikes Kelemen törökországi leveleiből (149. 150. 207). Báró Kemény Zs.: Széchenyi István arcképe. Vörösmarty M.: Cserhalom. Arany János: Toldi. Petőfi S.: Uti rajzokból. Madách I.: Az ember tragediája (XV. szin). Jókai M.: Szent Anna tava. Az a hant, mely ide köt.

b) *Poezii*: Kisfaludy K.: Rákosi szántó dala, Mohács; Vörösmarty M.: Szózat, A merengőhöz, Szép Ilonka; Bajza J.: Sőhajítás; Petőfi S.: Egy gondolat bánt engemet, Szeptember végén, A jó öreg korcsmáros stb.; Arany János: Szondi két apródja, V. László, Nem kell dér...; Tompa M.: A gólyához, A madár fiához; Eötvös J. b.: Végrendelet, Bucsú; Szász K.: Hazámhoz Lévy: Mikes; Reviczky Gy.: Számlálgatom, Imakönyvem; Kiss J.: Betegen; Szabolcska: A Grand Caféban. Hortobágyon.

c) În legătură cu piesele și poeziile cetite scurtă apreciere și caracterizare a celor mai însemnați scriitori maghiari din epoca înfloririi literaturii maghiare (1820 până azi).

d) *Teme* de clasă și de casă.

Manual: Istoria literaturii maghiare, de Dr. V. Bologa.

4. **Limba germană**, 2 ore. *Lectură*: a) *Proză*: 1. Sănătatea este o comoară mare. 2. Die Völkerwanderung. 3. Jocurile olimpice. 4. Das Rittertum im Mittelalter. 5. Die ewige Bürde. 6. Die gute Mutter. 7. Cu elevele înaintate povești de An-

dersen. 8. Din istoria literaturii germane, viața și activitatea lui: Heine, Lenau, Goethe, Schiller, Uhland, Mörcke și Chamisso.

b) *Poezii*: 1. Das Schloss Boncourt. 2. Der Sängler. 3. Das Lied vom braven Manne. 4. Der Zeuberlehrling. 5. Die drei Zigeuner. 6. Die Rache. 7. Der blinde König. 8. Das Grab im Busento. 9. Die Lorelei. 10. Die Teilung der Erde.

d) *Teme de clasă corăspunzătoare.*

Manual de limba germană de C. Lacea. Partea III și IV.

5. *Aritmetica*, 1 oră. Repeșirea calculării cu fracțiuni. Procentele, interesele, capitalul, timpul, rabatul, calcularea câștigului și a pierderii în procente. Hârtii de valoare. — Manual: *Aritmetica pentru școale medii*, de Beke Manó, în românește de A. Ciortea.

6. *Geometrie*, 1 oră. Periferia și aria cercului. Suprafața și volumul conului, cilindrului și ale sferei.

7. *Fizica*, 3 ore. Proprietățile generale ale corpurilor și stările lor de agregatiune. Elemente din mehanica corpurilor solide, lichide și gazoase. Efectele căldurii asupra corpurilor. Noțiuni elementare de acustică. Fenomenele fundamentale de lumină. Fenomene fundamentale magnetice și electrice. Aparatele mai simple și mai de însemnătate pentru înțelegerea diferitelor fenomene fizice. Noțiuni elementare de geografie astronomică și fizică. — Manual: *Fizică pentru școale secundare inferioare*, de Tit L. Blaga.

8. *Istoria*, 3 ore. Istoria Ungariei, dela epoca regelui Matia I (1458—1490) până în prezent. Constituția patriei. — Manual: *Istoria Ungariei de Herczeg-Farkas*. Partea II. trad. de Dr. V. Bologa.

9. *Igiena*, 2 ore. Corpul omenesc. Organele mișcării. Organele mistuirii. Respirațiunea. Organul vorbirii. Simțirea și organele sensurilor. Nutrirea. Locuința. Imbrăcămintea. Lucrarea fizică și intelectuală. Apărarea contra boalelor. Boale ereditare. Boale molipsitoare. Ingrijirea bolnavului. — Manual: *Biologia și igiena omului*, de Dr. A. Juba, trad. de Dr. I. Beu.

10. *Economia de casă*, 2 ore. Întocmirea gospodăriei. Avera și venitele. Cheltuelile și budgetul. Valoarea materială, intelectuală și morală a activității casnice a femeii. Locuința. Alimentarea. Piața. Procurarea și conservarea alimentelor. În-

brăcămintea. Procurarea, gătirea și crușarea îmbrăcăminte din punct de vedere economic și estetic. Principiile educației fizice. Munca, odihna. Recreare și distracție. Jocul. Povești, lectură și conversație ca mijloace de instrucție în familie. Sădirea și cultivarea virtuților, sârguinței, simțului de datorie, iubirii de adevăr și supunere, a sentimentului religios și patriotic. Necesitatea concilierii familiei cu școala; influența societății și a tovarășilor de joc. Însușirile de caracter ale omului cu educație bună. Însemnătatea educației pentru consolidarea familiei, a societății și a națiunii.

11. Lucru de mână, 3 ore. Ștergar sau alt obiect cu broderie artistică à-jour cu ciucuri înodați. Croirea hainelor. Broderii artistice.

12. Desemn, 2 ore. Continuare cu desemnarea de obiecte, deprindere în pictarea de obiecte artistice sau din natură. Compunere și colorare de ornamente plane din elementele diferitelor stiluri vechi, ca motive de modeluri pentru lucrul manual. Exerciții de penel după natură.

13. Muzica vocală, 2 ore. Structura gamei diatonice cu explicarea accidenților în diferitele game. Caracterul gamelor orientale. Intervalele perfecte, mari, mici, mărite și micșorate. Raportul între ritm și mișcare. Exerciții în 3 voci. Cântece.

14. Gimnastica, 1 oră. Exerciții libere și la aparate. Jocuri gimnastice.

La instrucția din limba franceză ca obiect facultativ, au participat 41 eleve, fiecare clasă câte 2 ore pe săptămână.

La instrucția din pian și violină au participat 76 eleve.

Din limba maghiară, germană și franceză s'au ținut neîntrerupt conversații cu elevele interne, sub conducerea directoarei, a profesoarelor și a guvernantelor.

Superiorul clasei I a fost Victor Stanciu.

„ „ II „ „ Dr. Emil Precup.

„ „ III „ „ Eugenia Tordășianu.

„ „ IV „ „ Dr. Eleonora Leményi.

b) Cursul complementar.

În cursul complementar s'a predat:

1. *Religia* (2 ore), prin *M. Voileanu* și *N. Togan*.
2. *Limba și literatura română* (4 ore), prin *Dr. Em. Precup*.
3. *Istoria* (2 ore), prin *Dr. Silviu Dragomir*.
4. *Pedagogia de casă* (2 ore), prin *Dr. V. Bologa*.
5. *Limba maghiară* (1 oră), prin *Dr. Eleonora Leményi*.
6. *Limba germană* (3 ore), prin *Dr. Eleonora Leményi*.
7. *Fizică și chimie de casă* (1 oră), prin *Victor Stanciu*.
8. *Limba franceză* (2 ore) prin *Dr. Eleonora Leményi*.
9. *Economia de casă* (2 ore), prin *Lucreția Grecean*.
10. *Lucru de mână* (5 ore), prin *Elena Borcia n. Siandru*.
11. *Pictură* (2 ore), prin *Silvia Togan*.
12. *Muzica instrumentală* (pian sau violină), prin *Selma Mökesch, Delia Olariu, Alexandrina Moga, Cornelia Man și Ana Voileanu*.

Cursul complementar se susține și pentru viitor în sensul statutului de organizare al școlii. (Vezi înștiințare pentru anul viitor, pag. 72).

---

3. Conspectul elevelor inmatriculate în anul școlar 1912/1913.

Nr. c.	Numele elevei	Locul nașterii	Comitatul sau țara
<i>Clasa I.</i>			
1	Elisaveta Brădean	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
2	Despina El. Berceanu	București (jud. Ilfov.)	România
3	Georgeta A. Berceanu	” ” ”	”
4	Viorica Căpitănescu	” ” ”	”
5	Maria Citirigă	Bicaz	Csik — Ciuc
6	Paraschiva Corbu	Resicabánya Reșița română	Krassó-Szörény Caraș-Severin
7	Letiția Dordea	Bürkös — Bârghiș	Nagyküküllő Târnava mare
8	Ana Ghibu	Szelistye — Săliște	Szeben — Sibiiu
9	Ana Micu	Oltăsósebes Sebeșul de jos	” ”
10	Maria Moșoiu	Töröcsvár — Bran	Fogarás—Făgăraș
11	Maria Nartea	Hassag — Hașag	Nagyküküllő Târnava mare
12	Minerva Onițiu	Gyulafehérvár Alba-Iulia	Alsófehér Alba-infer.
13	Ana Popovici	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
14	Victoria Todea	Fehérvölgy — Albac	Torda-Aranyos Turda-Arieș
15	Maria N. Vidrighin	Alacap — Chiostel (jud. Constanța)	România
<i>Clasa II.</i>			
1	Alexandrina Ardelean	Kisjenő — Chișineu	Arad
2	Constanța Avram	Vizakna Ocna Sibiului	Alsófehér Alba-infer.
3	Valeria Bânda	Veresmart — Roșia	Szeben — Sibiiu
4	Olimpia Bârsanu	Oltbogát Bogata Olteană	Nagyküküllő Târnava mare
5	Ecaterina Cicioc	Ó-Radna Rodna veche	Beszterce-Nászód Bistrița-Năsăud
6	Valeria Chirtop	Topánfalva Câmpeni	Torda-Aranyos Turda-Arieș
7	Victoria Dobrotă	Polyán Poiana	Szeben — Sibiiu

Nr. c.	Numele elevei	Locul nașterii	Comitatul sau țara
8	Maria Duma	Erdőszakál Sacalul de Câmpie	Maros-Torda Murăș-Turda
9	Maria Greceanu	Ocele mari (jud. Vâlcea)	România
10	Ana Iosof	Gális - Galeș	Szeben - Sibiiu
11	Elvira Lene	Szentágota - Agnita	Nagyküküllő Tárnava mare
12	Iustina Mateiu	Oltfelsősebes Sebeșul de sus	Szeben - Sibiiu
13	Elvira Moța	Szászváros - Orăștie	Hunyad Hunedoara
14	Maria Muntean	Polyán - Poiana	Szeben - Sibiiu
15	Maria Orăștean	Kisapold Apoldul mic	" "
16	Eleonora Popovici	Kétegyház Chitigház	Békés - Bichis
17	Lucreția Popovici	Nagyszeben - Sibiiu	Szeben - Sibiiu
18	Eugenia Rus	Abrudfalva Abrud-sat	Alsófehér Alba-infer.
19	Elisaveta Ungur	Tirnova - Tárnava	Hunyad Hunedoara
<i>Clasa III.</i>			
1	Emilia Antal	Maroshéviz Toplița română	Maros-Torda Murăș-Turda
2	Ana Ardelean	Kisjenő - Chișineu	Arad
3	Minodora Ardelean	Seprös - Șepreș	"
4	Minerva Barbu	Gyulafehérvár Alba-Iulia	Alsófehér Alba-infer. Kisküküllő
5	Sabina Bianu	Oláh-Bükkös - Făget	Tárnava mică Torontál Torontal
6	Maria Bogdan*)	Pészák - Pesac	Torontál Torontal
7	Zoe Boldea	Homoroddaroc Draus	Udvarhely
8	Eugenia Bologa	Nagyszeben - Sibiiu	Szeben - Sibiiu
9	Eugenia Buda	Konca - Conța	Alsófehér Alba-infer.
10	Minodora Citirigă	Bicaz (jud. Neamț)	România
11	Virginia Codarcea	Kiscég - Țăgșor	Kolozs - Cluj
12	Livia Coste	Somlyócseh Cehul Șimleului	Szilágy - Selagiu
13	Sabina Damian	Brád - Brad	Hunyad Hunedoara

*) S'a retras.

Nr. c.	Numele elevei	Locul nașterii	Comitatul sau țara
14	Livia Dobrotă	Polyán — Poiana	Szeben — Sibiiu
15	Alecsandrina Dopp	Nagyszeben — Sibiiu	" "
16	Volumnia Ghebeleş	Ópécska Pecica română	Arad
17	Maria Greavu*)	Toporcsa — Topârcea	Szeben — Sibiiu
18	Maria Hanea	Szelindek — Slámnic	" "
19	Aurelia Hangea	Törökfalú — Buciumi	Szatmár — Sátmar
20	Otilia Ioanovici	Rüsz — Ruși	Szeben — Sibiiu
21	Susana Luca	Vizakna Ocna Sibiiului	" "
22	Victoria Micu	Polyán — Poiana	" "
23	Olimpia Moldovan	Maroshéviz Toplița română	Maros-Torda Murăș-Turda Nagyküküllő
24	Ana Muntean	Lesses — Șulumberg	Tárnava mare Krassó-Szörény
25	Alexandrina Muntean	Bogoltin	Caraș-Severin
26	Cornelia Oana	Szunyogszék Tântari	Fogaras — Făgăraș
27	Aurora Onițiu	Gyulafehérvár Alba-Iulia	Alsófehér Alba-infer.
28	Elena Pandrea	Alsógezés Ghijasa de jos	Nagyküküllő Tárnava mare
29	Zoe Perian	Kristyor — Criștior	Hunyad Hunedoara
30	Hortensia Popp	Persány — Perșani	Fogaras — Făgăraș
31	Constanța Popa	Szelistye — Săliște	Szeben — Sibiiu
32	Veturia Popp	Nagylozna Lozna mare	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobâca
33	Rea Silvia Radu	Marosujvár — Uioara	Alsófehér Alba-infer.
34	Iustina Răduțiu	Rákovica — Racovița	Szeben — Sibiiu
35	Maria Răsvan	Domásnia Domasnia	Krassó-Szörény Caraș-Severin
36	Maria Robu	Körösbánya Baia de Criș	Hunyad Hunedoara
37	Maria Rociu	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
38	Florica Szálka	Dés — Dej	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobâca

*) S'a retras.

N.º	Numele elevei	Locul naşterii	Comitatul sau ţara
39	Maria Sima	Szilágypercse Pericei	Szilágy — Selagiu
40	Ana Stoica	Oltalsósebes Sebeşul de jos	Szeben — Sibiiu
41	Maria Stroia	Nagyszeben — Sibiiu	„ „
42	Maria Şandru	Gergelyfája Ungurei	Alsófehér Alba-infer.
43	Silvia Tăslăuanu	Bélbor — Bilbor	Csik — Ciuc
44	Valentina Toma	Szászhermány Herman	Brassó — Braşov
45	Alma Varga	Poptelek — Paptelke	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobăca
46	Florica Vălean	Lugos — Lugoj	Krassó-Szörény Caraş-Severin
47	Cornelia Vlad	Szászváros — Orăştie	Hunyad Hunedoara
<i>Clasa IV.</i>			
1	Eugenia Barbu †	Ópécska Pecica română	Arad
2	Cornelia Boroş	Felsőszuk Jucul de sus	Kolozs — Cluj
3	Constanţa Chipară	Guráro — Gurarâului	Szeben — Sibiiu
4	Elena de Cuparencu	Suceava	Bucovina
5	Minerva Dragits	Szelistye — Sălişte	Szeben — Sibiiu
6	Eleonora Enescu	Alsómoécs Moeciul de jos	Fogaras — Făgăraş
7	Elisaveta Frâncu	Csáklya — Cetea	Alsófehér — Alba- inferioară
8	Ana Georgescu	Polyán — Poiana	Szeben — Sibiiu
9	Maria Ghiriti	Érkávás — Căvaş	Szilágy — Selagiu
10	Cornelia de Herbay	Veçel — Vişel	Hunyad Hunedoara
11	Letiţia Ispravnic	Arad	Arad
12	Elena Kiss	Láposhidegkut Mocira	Szatmár — Sătmar
13	Roza Lăzăroiu	Szászváros — Orăştie	Hunyad Hunedoara
14	Livia Mezin	Nyerő — Nereu	Torontál Torontal
15	Eugenia Moldovan	Hunyad-Boica — Băiţa	Hunyad Hunedoara
16	Livia Moşoiu	Töröcsvár — Bran	Fogaras — Făgăraş

U N	Numele elevii	Locul nașterii	Comitatul sau țara
17	Ana Moța	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
18	Virginia Mureșan	Óradna Rodna veche	Beszterce-Naszód Bistrița-Násăud
19	Emilia Nartea	Vale	Szeben — Sibiiu
20	Maria Păltineanu	Râmnic-Vâlcea	România
21	Emilia Popovici	Törösvár — Bran	Fogaras—Făgăraș
22	Eugenia Robu	Körösbánya Baia de Criș	Hunyad Hunedoara
23	Valeria Șanta	Szászbuda — Bundorf	Nagyküküllő Tárnava mare
24	Victoria Teodosiu	Hátszeg — Hațeg	Hunyad Hunedoara
25	Maria Tintorescu	Horez (jud. Vâlcea)	România
26	Cornelia Teleguț	Abrudfalva Abrudsat	Alsófehér Alba-infer.
27	Silvia Topârcean	Alamor — Alămor	„ „
28	Hortensia Vasilca	Oláhdálya — Daia	„ „
29	Aurelia Vermeșan	Folya — Folea	Temes — Timis
<i>Cursul complementar :</i>			
1	Veturia Anderco*)	Iloba — Ilba	Szatmár -- Sătmar
2	Eugenia Banciu	Szelistye — Săliște	Szeben — Sibiiu
3	Silvia Barcianu	Nagyszeben — Sibiiu	„ „
4	Maria Bologa	„ „	„ „
5	Hortensia Comșia	Zernest — Zernești	Fogaras—Făgăraș
6	Maria P. Condeescu	Turnu-Severin (jud. Mehedinți)	România
7	Cornelia Cupu	Szelistye — Săliște	Szeben — Sibiiu
8	Aleksandrina Farcaș	Zilah — Zelau	Szilágy — Selagiu
9	Viorica M. Gheorghiu	Robești (jud. Vâlcea)	România
10	Aleksandrina Haliță	Naszód — Násăud	Beszterce-Naszód Bistrița-Násăud
11	Lucia Păltineanu	Râmnic-Vâlcea	România

*) S'a retras.

Nr. c.	Numele elevului	Locul nașterii	Comitatul sau țara
12	Veturia Popa	Töresvár — Bran	Fogaras — Făgăraș
13	Constanța N. Popescu	Cartiu (jud. Gor.-Jiu)	România ✓
14	Valeria Poruțiu	Rutka	Turoc
15	Sabina Russu	Dés — Dej	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobăca
16	Veturia Tintorescu*)	Horez (jud. Vâlcea)	România ✓
17	Felicia Vulcu	Szelistye — Săliște	Szeben — Sibiiu
<i>Elevii din internat:</i>			
1	Veturia Anderco	Iloba — Ilba	Szatmár — Sătmar
2	Emilia Antal	Maroshéviz Toplița română	Maros-Torda Murăș-Turda
3	Ana Ardelean	Kisjenő — Chișineu	Arad
4	Alexandrina Ardelean	„ „	„
5	Minodora Ardelean	Seprös — Sepreuș	„
6	Eugenia Banciu	Szelistye — Săliște	Szeben — Sibiiu
7	Eugenia Barbu †	Ópécska Pecica română	Arad
8	Despina Berceanu	București (jud. Ilfov)	România ✓
9	Georgeta Berceanu	„ „ „	„ ✓
10	Sabina Bianu	Oláh-Bükkös — Făget	Kisküküllő Tárnava mică
11	Maria Bogdan	Pészák — Pesac	Torontál — Torontal
12	Zoe Boldea	Homoroddaroc Draus	Udvarhely
13	Cornelia Boroș	Felsőzsuk Jucul-de-sus	Kolozs — Cluj
14	Eugenia Buda	Konca — Conța	Alsófehér Alba infer.
15	Viorica Căpitănescu	București (jud. Ilfov)	România ✓
16	Valeria Chirtop	Topánfalva Câmpeni	Torda-Aranyos Turda-Arieș
17	Virginia Codarcea	Kiscég — Țăgșor	Kolozs — Cluj
18	Hortensia Coșșia	Zernest — Zernești	Fogaras — Făgăraș

*) S'a retras.

Nr. c.	Numele elevului	Locul nașterii	Comitatul sau țara
19	Maria Condeescu	Turnu-Severin (jud. Mehedinți)	România ✓
20	Paraschiva Corbu	Reșița română Resicabánya	Krassó-Szörény Caraș-Severin
21	Livia Coste	Somlyócséh Cehul Șimleului	Szilágy — Sălăgiu
22	Elena de Cuparencu	Suceava	Bucovina ✓
23	Cornelia Cupu	Szelistye — Săliște	Seben — Sibiiu
24	Ecaterina Cicioc	Óradna — Rodna veche	Beszterce-Naszód Bistrița-Năsăud
25	Sabina Damian	Brád — Brad	Hunyad Hunedoara
26	Victoria Dobrotă	Polyán — Poiana	Seben — Sibiiu
27	Maria Duma	Erdőszakál Sacalul de Câmpie	Maros-Torda Murăș-Turda
28	Eleonora Enescu	Alsómoécs Moeciul de jos	Fogaras — Făgăraș
29	Alexandrina Fărcaș	Zelau — Zilah	Szilágy — Selăgiu
30	Elisaveta Frâncu	Cetea — Csáklya	Alsófehér Alba infer.
31	Volumnia Ghebeleş	Ópécska Pecica română	Arad
32	Ana Ghibu	Szelistye — Săliște	Seben — Sibiiu
33	Maria Ghiriti	Érkávás — Cávaș	Szilágy — Selăgiu
34	Maria Greceanu	Ocele mari (jud. Vâlcea)	România ✓
35	Alexandrina Haliță	Naszód — Năsăud	Beszterce-Naszód Bistrița-Năsăud
36	Aurelia Hangea	Törökfalú Buciumi	Szatmár — Sătmar
37	Alma de Herbay*)	Vitel — Vecel	Hunyad Hunedoara
38	Cornelia de Herbay	„ „	„
39	Letiția Ispravnic	Arad	Arad
40	Elena Kiss	Lapos hidegkut Mocira	Szatmár — Sătmar
41	Roza Lăzăroiu	Szászváros — Orăștie	Hunyad Hunedoara
42	Elvira Lene	Szentágota — Agnita	Nagyküküllő Târnava mare
43	Livia Mezin	Nyerő — Nereu	Torontál — Torontal

*) A frecventat școala elementară.

Nr. c.	Numele elevului	Locul nașterii	Comitatul sau țara
44	Ana Micu	Oltăsösebes Sebeșul de jos	Szeben — Sibiiu
45	Victoria Micu	Polyán — Poiana	"
46	Eugenia Moldovan	Hunyad-Boica — Băița	Hunyad Hunedoara
47	Olimpia Moldovan	Maros héviz Toplița română	Maros-Torda Murăș-Turda
48	Livia Moșoiu	Törösvár — Bran	Fogaras — Făgăraș
49	Maria Moșoiu	" "	" "
50	Ana Moța	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
51	Elvira Moța	Szászváros — Orăștie	Hunyad Hunedoara
52	Alexandrina Muntean	Bogoltin	Krassó-Szörény Caraș-Severin
53	Maria Muntean	Polyán — Poiana	Szeben — Sibiiu
54	Virginia Mureșan	Óradna — Rodna veche	Beszterce-Naszód Bistrița-Năsăud
55	Cornelia Oana	Szunyogszék Tântari	Fogaras — Făgăraș
56	Lucia Păltineanu	Râmnic-Vâlcea	România ✓
57	Maria Păltineanu	" "	" ✓
58	Hortensia Popp	Persány — Perșani	Fogaras — Făgăraș
59	Veturia Pop	Lozna mare Nagylozna	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobâca
60	Constanța Popa	Szelistye — Săliște	Szeben — Sibiiu
61	Veturia Popa	Törösvár — Bran	Fogaras — Făgăraș
62	Aurora Popescu *)	Râmnic-Vâlcea	România ✓
63	Constanța N. Popescu	Cartiu (jud. Gor-Jiu)	" ✓
64	Ana Popovici	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
65	Lucreția Popovici	" "	" "
66	Eleonora Popovici	Chitigház Kétegyház	Békés — Bichiș
67	Emilia Popovici	Törösvár — Bran	Fogaras — Făgăraș
68	Valeria Poruțiu	Rutka	Turoc

*) A frecventat școala elementară.

Nr. c.	Numele elevului	Locul nașterii	Comitatul sau țara
69	Maria Răsvan	Domăsnia—Domasnia	Krassó-Szörény
70	Eugenia Robu	Körösbánya Baia de Criș	Caraș-Severin Hunyad Hunedoara
71	Maria Robu	" " "	"
72	Eugenia Rus	Abrudfalva—Abrudsat	Alsófehér Alba infer.
73	Sabina Russu	Dés — Dej	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobâca
74	Florica Szálka	Dés — Dej	"
75	Maria Sima	Szilágypercesen Pericei	Szilágy — Selagiu
76	Maria Șandru	Gergelyfája — Ungurei	Alsófehér Alba infer.
77	Valeria Șanta	Szászbuda — Bundorf	Nagyküküllő Tárnava mare Hunyad
78	Victoria Teodosiu	Hátszeg — Hațeg	Hunedoara
79	Maria Tintorescu	Horez (jud. Vâlcea)	România ✓
80	Victoria Tintorescu	" " "	" ✓
81	Victoria Todea	Fehérvölgy — Albac	Torda-Aranyos Turda-Arieș
82	Valentina Toma	Szászhermány Herman	Brassó — Brașov
83	Elisaveta Ungur	Tirnova — Târnava	Hunyad Hunedoara
84	Alma Varga	Paptelke — Poptelec	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobâca
85	Hortensia Vasilca	Oláhdálya — Daia	Alsófehér Alba infer.
86	Florica Vălean	Lugos — Lugoș	Krassó-Szörény Caraș-Severin
87	Aurelia Vermeșan	Folya — Folea	Temes — Timiș
88	Maria N. Vidrighin	Alacap — Chiostel (jud. Constanța)	România ✓
89	Victoria N. Vidrighin*)	" "	" ✓
90	Cornelia Vlad	Szászváros — Orăștie	Hunyad Hunedoara

*) A frecventat școala elementară.

I. Date statistice după clase
despre elevele înmatriculate la școala civilă de fete a Asociațiunii în 1912/1913.

Clasa	Numărul elevelor						Ocupațiunea părinților																								
	înmatriculate	ordinare	privatiste	s'au supus exam. la finea anului	s'au retras în de- cursul anului	au răposat în de- cursul anului	Elevele după naționalitate			Elevele interne și externe		Suma																			
							române	maghiare	germane	interne	externe	proprietari și arendasii	aplicați la pro- ducte brute	industriași de sine stătători	comerc. de sine stătători	funcționari publici de stat	funcționari privați	preoți	profesori, învățați, medici, avocați, ingineri	soldați	aplicați în serviciu	privateri (pensi- nari), capitaliști									
I.	15	15	—	15	—	—	14	1	—	15	—	—	—	10	5	4	1	1	2	—	—	—	—	2	1	3	—	—	1	—	15
II.	19	19	—	19	—	—	18	1	—	19	—	—	13	6	5	—	—	1	—	—	—	—	—	6	3	2	—	—	—	—	19
III.	47	47	—	45	2	—	32	15	—	47	—	—	28	19	4	2	2	1	3	8	1	1	19	1	5	—	—	2	1	47	
IV.	29	29	—	27	1	1	22	7	—	29	—	—	23	6	5	—	—	—	4	6	1	4	3	4	1	4	3	—	1	29	
Cursul compl.	17	—	17	15	2	—	13	3	1	17	—	—	13	4	1	—	—	2	1	1	2	2	2	2	3	4	1	—	—	17	
Suma	127	110	17	121	5	1	99	27	1	127	—	—	87	40	19	3	5	10	17	4	33	11	18	2	3	2	3	2	127		

II. Date statistice

despre elevele adăpostite în internatul școlii civile de fete a Asociațiunii în 1912/1913.

Clasa	Elevele adăpostite în internat		Elevele interne după confesiune						Elevele interne după naționalitate				Ocupațiunea părinților										Suma		
	din școala civilă a Asociațiunii	din școala elementară	în școala civilă			în școala elementară			române	maghiare	germane	în școala elementară	române	propriet. și arendași	industriași de sine stătători	comercianți de sine stătători	funcționari publici de stat	funcționari privați	preoți	profesori, învățători	medici, avocați, ingineri	soldați		privateri (pensio-nari), capitaliști	
			gr.-catolice	rom.-cat.	ev. luth.	ev. ref.	gr.-orientale	gr.-catolice																	
I.	10	1	—	—	—	1	—	10	11	—	—	1	4	—	1	—	—	1	1	4	—	—	—	11	
II.	13	1	—	—	—	1	—	12	12	—	—	1	4	—	—	3	—	4	—	2	—	—	—	14	
III.	28	1	—	—	—	1	—	19	28	—	—	1	3	—	2	6	1	12	—	4	—	—	1	29	
IV.	23	—	—	—	—	—	—	17	23	—	—	—	4	—	3	6	1	4	1	3	—	1	—	23	
Cursul compl.	13	—	—	—	—	—	—	8	13	—	—	—	2	1	1	1	1	2	1	3	—	1	—	13	
Suma	87	3	66	20	1	—	—	3	—	90	87	—	—	3	17	2	7	16	3	23	3	16	2	1	90

5. Mijloace de învățământ.

A. Biblioteca corpului profesoral.

I. Cărți.

a) Dăruite:

1. Precup Emil, Creangă János élete és munkái. Besztercze 1912.
2. Dr. Silviu Dragomir, Contribuții privitoare la relațiile bisericii românești cu Rusia în veacul XVII. București 1912.
3. Dr. Szemák István, Német nyelv könyv. Budapest 1903.
4. C. Ionescu, Organizarea liceului în Germania și la noi. București 1906.
5. Dr. I. Papp, Combaterea malariei. Brașov 1904.
6. Dr. I. Rațiu, Timoteiu Cipariu, vieața și activitatea lui. Blaj 1905.
7. G. Todica, Zări din univers, eclipsele solare. Orăștie.
8. Dr. At. Marienescu, Sara, miază-noapte și zorile. Sibiu 1908.
9. Dr. A. Gemeiner, Grundzüge der Verfassung Ungarns. Nagyszeben 1909.
10. Dr. Urban-Iarnik, Beția de cuvinte. Bârlad 1912.
11. Dr. Al. Tălășescu, Cum s'a stricat limba românească. Arad 1912.
12. G. Murnu, Omer Illiada. Budapesta 1906.
13. Oct. C. Tăslăuanu, Informații literare și culturale. Sibiu 1910.
14. Lăpădatu I., «Ardeleana» institut de credit. Sibiu 1912.

β) Cumpărate:

1. Elena Farago, Pentru copii, Versuri. Craiova 1912.
2. M. Cioban, Doina 2 ex. Arad 1912.
3. Dr. O. Bianu, Dicționarul sănătății. Buzău 1910.
4. Maurian Block, Mamele celebre. Alcalay.
5. Ion-Popoviciu-Bănățianu, Din vieața meseriașului. București.
6. G. Coșbuc, Dintr'ale neamului nostru. București.
7. Virgil Caraivan, Basme și legende străine. Vălenii de Munte.
8. Ion Adam, Pe lângă vatră. București.
9. Dr. I. Simionescu, Noțiuni de botanică. București.

10. Dr. I. Simionescu, Noțiuni de zoologie. București.
11. Gaál Mozes és Szántó Kálmán, Olvasmány a magyar nemzeti irodalom történetéhez. Budapest.
12. Novák Sándor, Költészettan. Budapest.
13. P. Ispirescu, Legendele și basmele Românilor. București.
14. W. Rein, Deutsche Schülerziehung. München.
15. E. Lovinescu, C. Negruzzi vieața și opera lui. București.
16. Dr. O. Ghibu, Anuar pedagogic, Sibiiu 1912.

B. Biblioteca elevilor.

1. Carmen Sylva, Povestile Peșelui. (5 ex.)
2. A. I. Odobescu, Mihnea Vodă cel Rău. (2 ex.)
3. Gr. Alecsandrescu, Proză și Versuri. (2 ex.)
4. N. Gane, Nuvele, (vol. III).
5. C. Negruzzi, Opere complete. Vol. I. și II. (2 ex.)
6. Elena Farago, Pentru copii, (Versuri). 2 ex.
7. Maria Cioban, Doina. (8 ex.) Dăruită de autor.
8. Dr. I. Popp, Cel dintâi ajutor la vătămarea ochilor.
Dăr. de autor.
9. I. Juca, Sfaturi și povește folositoare.
10. A. Bratu, Tovărășii de școlari.
11. N. Urechia, Gâze.
12. A. Maior, Biblioteca copiilor vol. III. (4 ex.) și vol. IV.
(3 ex.).
13. Dercsényi Etelka, Kedves emlékek.
14. Dr. Szemák István, Képek Roma őskorából.
15. Dr. Szemák István, A régi Roma és romaik.

II. Reviste și ziare.

a) Dăruite de redacțiuni:

1. «Transilvania», Sibiiu.
2. «Hivatalos Közlöny», Budapest.
3. «Telegraful Român», Sibiiu.
4. «Drapelul», Lugoj.
5. «Viitorul», București.
6. «Natura», București.
7. «Deșteptarea», Brașov.

β) abonate:

1. Luceafărul» Sibiu.
2. »Pädagogische Studien», Dresden.
3. «Magyar Paedagogia», Budapest.
4. «Convorbiri literare», București.
5. «Primăvara», Iași.
6. «Cosânzeana», Orăștie.
7. «Fluerașul», București.

III. Rechizite de învățământ.

1. Trei serii de litere (C. 12, 16, 20) de plumb și stibiu, pentru intuiția tiparului.

Direcțiunea împlinește o plăcută datorie, aducând cele mai vii mulțumiri tuturor p. t. binefăcători, onorabilelor societăți și redacțiuni, care au binevoit a contribui la înmulțirea mijloacelor de învățământ pentru școala noastră.

6. Din cronica școalei și a internatului.

Anul școlar s'a început la 1 Septembrie 1912 st n.

În decursul anului a vizitat școala dl *Andrieu Bârseanu*, președintele Asociațiunii, dl *Alexandru Munka*, inspector regesc de școale și dl *Iuliu Iftene*, subinspector regesc de școale. În 24 Maiu 1913 a vizitat școala dl *Andrei Killyéni*, ca delegat al ministerului regesc de culte și instrucțiune publică.

Agendele curente școlare, didactice și administrative ale institutului, s'au pertractat în 12 consilii profesionale.

*

Starea sanitară a fost în general mulțămitoare în cursul anului 1912/13. Un singur caz ne-a stors lacrimi de durere. *Eugenia Barbu*, elevă în clasa IV-a civilă, suferind de o boală internă, grea și îndelungată, a încetat din viață în 3 Aprilie n. 1913, lăsându-și părinții și institutul nostru în jale adâncă și mâhnire.

Elevele au ocaziune a ieși cât mai des la preumblare, a face exerciții gimnastice și a se recrea în grădina institutului.

În cursul iernii patinează în orele libere și urmează școala de dans, în edificiul propriu al școlii.

În 14 Maiu 1913 au fost revaccinate elevele născute în 1901, prin medicul institutului nostru.

*

În postul paștilor s'au mărturisit și cuminecat elevele prin catiheții și parohii ambelor confesiuni române.

Excursiune școlară sub conducerea corpului profesoral s'a făcut în 27 Martie 1913, la băile de sare din Ocna Sibiiului, cu elevele din cl. III, IV și cursul complementar.

Din 31 Maiu până în 8 Iunie 1913, s'a făcut o călătorie de studiu la *Viena* și *Laxenburg*, iar din Viena cu vaporul pe Dunăre la *Budapesta*, cu 30 eleve din clasa IV-a civ. și cursul complementar. Succesul călătoriei a fost peste așteptare. Exprimăm și pe această cale călduroasele noastre mulțămiri tuturor binevoitorilor, on. direcțiunii a căilor ferate ungare și de navigație pe Dunăre, pentru binevoitorul ajutor ce ne-au dat.

În decursul anului școlar elevele din clasele superioare au cercetat Muzeul Asociațiunii și Muzeul Bruckenthal din loc.

*

Festivități solemne, la care a participat institutul, au fost: Serbarea onomasticeii *Majestății Sale Impăratul și Regele nostru Francisc Iosif I* la 4 Octomvrie 1912.

Serbarea școlară din 19 Noemvrie 1912, în memoria fetei *Impărătese și Regine Elisabeta*.

Serbarea școlară din 8 Iunie 1913, la a 25-a aniversare de activitate școlară a directorului *Dr. Vasile Bologa*.

7. Examenenele.

Examenenele de primire s'au ținut în 4 Septemvrie n. 1912.

Examenenele publice dela finea anului școlar s'au ținut din 21—28 Iunie st. n. 1913 după următorul program:

Sâmbătă în 21 Iunie st. n., dela 8—11 ore a. m. *Religia*, toate clasele.

Dela 11—12 ore a. m. *Limba franceză*, toate elevele.

Luni în 23 Iunie, dela 9—11 ore a. m. Clasa III-a din studiile: *Limba română* și *Limba maghiară*.

Dela 3—5 ore d. a. Clasa I din studiile: *Geografie și Aritmetică—Geometrie*.

Mărți în 24 Iunie, dela 9—11 ore a. m. Clasa IV-a din studiile: *Limba maghiară și Fizică*.

Dela 3—5 ore d. a. Clasa II-a din studiile: *Limba maghiară și Limba germană*.

Mercuri în 25 Iunie, dela 9—11 ore a. m. *muzica vocală și instrumentală* (pian, violină), toate elevele.

Sâmbătă în 28 Iunie, dela 11—12 ore a. m. Încheierea solemnă a anului școlar și distribuirea atestatelor.

Lucrurile de mână, de caligrafie și desen, sunt expuse în decursul examenelor într'una din salele institutului.

8. Inștiințare pentru anul viitor.

În clasa I a școlii civile de fete se primesc eleve:

- a) care arată prin *extras din matricula botezaților ori dela forul civil*, că au împlinit cel puțin vârsta de 9 ani și
- b) dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe baza unui *examen de primire*, că sunt bine orientate în materialul de învățământ prescripționat pentru clasa IV-a elementară.

În celelalte clase ale școlii civile de fete se primesc eleve care dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare la școale de categoria școlii civile.

Fără asemenea atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V și VI dela școala elementară poporală, se pot primi eleve în oricare clasă a școlii civile, ce corespunde vârstei elevei, numai pe baza unui *examen de primire*, depus cu succes înaintea corpului profesoral al școlii, în sensul ordinațiunii ministerului regesc-ungar de culte și instrucție publică, dto 11 August 1887, Nr. 29,000. Examenul de primire e scutit de taxă.

Elevele, care se înmatriculează întâi dată la școala noastră, *au să aducă atestat școlar, extras din matricula botezaților ori dela forul civil și certificat de revaccinare*.

În *cursul complementar* (supletor), împreună cu școala civilă de fete a Asociațiunii în sensul §-lui 6 din statutul de organizare al școlii, se primesc eleve care au absolvat patru clase civile (secundare). Se pot primi și eleve care au absolvat cu note bune numai *două clase civile*, dacă au trecut de 15 ani și sunt împiedecate a absolva cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul școlar 1913/1914 se pot face din 1—6 Septembrie 1913 *stil nou*.

Examenele de corigență se țin în 2 Septembrie 1913 st. n. la 8 ore a. m. cu elevele care s'au anunțat la direcțiune.

În 3 Septembrie 1913 st. n. la 8 ore a. m. se țin *examenle de primire*, iar în 4 Septembrie se vor începe prelegerile regulate.

Didactrul e 5 cor. pe lună pentru toate elevele. La cea dintâi înscriere fiecare elevă mai plătește, odată pentru totdeauna, o taxă de înscriere de 4 cor. Același didactru e și pentru elevele din cursul complementar.

Elevele care voiesc să fie primite *în internat*, fie eleve ale școlii civile, sau ale școlii elementare din loc, au să fie anunțate de timpuriu la direcțiunea școlii, înainte de începerea anului școlar, pentruca să se poată face dispozițiile necesare.

Taxa internatului e 550 cor. pe an, iar didactrul 50 cor. (împreună 600 cor.), și se plătește înainte, în patru sau în două rate. Spesele pentru cărțile de învățământ, pentru materialul de scris, desemn și lucru de mână, le poartă părinții deosebit, precum și cheltuielile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune în pian (violină) și în limba franceză.

Taxele pentru instrucțiune în pian sunt: pentru o elevă (singură), 2 ore pe săptămână, 16 cor.¹ pe lună; pentru două eleve (împreună), două ore pe săptămână, 8 cor. pe lună de elevă.

Instrucțiunea din limba franceză: 3 cor. pe lună de elevă.

Toate taxele se plătesc direcțiunii școlare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoase lângă parcul orașului și e provăzut cu apeduct, baie proprie și lumină electrică, încât oferă cele mai bune condiții *igienice*.

¹ Din care sumă 2 cor. pe lună se contează institutului, pentru susținerea pianelor în stare bună.

Elevele din internat au în fiecare zi ore de conversație în limba franceză, maghiară și germană după trebuință. Pe lângă aceea ele se prepară și învață lecțiile sub conducerea directorului, a profesoarelor și a guvernantelor.

Elevele care voiesc să fie primite în internat, au să aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de coperit, 4 ciarșafuri (lințolii, lepedeie), 6 ștergare, 6 serviete, apoi perie de dinți, săpun și 2 piepteni, care rămân proprietatea elevei. Afară de acestea rufele sau albiturile câte $\frac{1}{2}$ duzină din fiecare, o haină de vară și una de iarnă, două fuste de lustre (jupon) și două de flanel, ciorapi, batiste (marămi) câte 1 duzină, o umbrelă (cort) și încălțăminte trebuincioasă. În cursul anului vor primi în internat o haină uniformă. Strâns de uniformă se ține: o haină, 2 șurțe în forma unei haine, o pălărie de vară și una de iarnă, care au să se facă aici și care vor costă peste tot 40—60 cor.

Dela direcțiunea școlii se pot primi prin postă: «Statutul de organizare», «Regulamentul intern», «Regulamentul pentru cursul complementar» și «Planul de învățământ» al școlii, à 20 bani exemplarul, iar Monografia școlii pe 25 de ani dela înființare, à 3 cor.

Nagyszeben (Sibiu), în Iunie 1913.

Direcțiunea școlii.

